

Het Vrije Woord

Magazine voor vrijdenkers

Extra editie

Prijs Vrijzinnig Humanisme 2017

De laureaten:

Silvain Loccufier
Vrije Universiteit Brussel

Wij zijn er voor jou!

Bij deMens.nu staat de mens centraal. Mensen hebben mensen nodig. En mensen willen verbonden zijn met elkaar. Daarom vind je overal in Vlaanderen en Brussel een huisvandeMens in je buurt.

In een huisvandeMens kan je terecht voor:

Informatie

Bij ons vind je informatie over levensbeschouwelijke onderwerpen, over het vrijzinnig humanisme en zijn waarden, en over ethische en maatschappelijke thema's zoals euthanasie, abortus, mensenrechten ...

Vrijzinnig humanistische plechtigheden

Wil je graag stilstaan bij een belangrijke gebeurtenis in je leven? Wij helpen je bij de organisatie van een vrijzinnig humanistische plechtigheid bij een geboorte of adoptie, een huwelijk of relatieviering, een overlijden of afscheid ...

Gesprekken

Bij ons kan je terecht voor gesprekken omtrent levensvragen en zelfbeschikking, levensbeschouwing en zingeving.

Waardig levenseinde

Wij bieden informatie over euthanasie, patiëntenrechten, palliatieve zorg ... en helpen je met het opstellen van een wilsverklaring.

Gemeenschapsvorming

Een huisvandeMens werkt als vrijzinnig humanistische draaischijf en geeft ondersteuning aan onze lidverenigingen. In een huisvandeMens vind je informatie over initiatieven en activiteiten van de lokale vrijzinnig humanistische verenigingen en ontmoetingscentra.

Vrijwilligerswerk

Heb je zin om het vrijzinnig humanistische netwerk te versterken? Vrijwilligers zijn bij ons meer dan welkom. Wij zorgen voor begeleiding en geven je alle kansen. Zo kan je onder meer plechtigheden verzorgen of meewerken aan gemeenschapsvormende activiteiten.

De huizenvandeMens zijn een initiatief van deMens.nu

deMens.nu vertegenwoordigt Nederlandstalige vrijzinnig humanistische verenigingen in Vlaanderen en Brussel

deMens.nu Magazine

Zoomt in op mensen en maatschappelijke tendensen vanuit een vrijzinnig humanistisch perspectief. Verschijnt viermaal per jaar.

Gratis proefnummer of gratis abonnement?

Mail naar info@deMens.nu
Of schrijf naar deMens.nu-UVV vzw
Brand Whitlocklaan 87 bus 9
1200 Sint-Lambrechts-Woluwe
Of telefoneer naar 02 735 81 92

HET VRIJE WOORD PRIJS VRIJZINNIG HUMANISME

4

PROGRAMMA

Verloop van de uitreiking
Prijs Vrijzinnig Humanisme 2017

5

INTERNATIONALE DAG VAN HET HUMANISME

Wat is de
Prijs Vrijzinnig Humanisme?

6

TOELICHTING BESLISSING JURY

door Mario Van Essche

8

JURY PRIJS VRIJZINNIG HUMANISME

Zij kozen de laureaat

9

EREGALERIJ LAUREATEN

De vorige laureaten van de Prijs
Vrijzinnig Humanisme

10

PAUL BAETEMAN

Kunstenaar van het beeld Prijs
Vrijzinnig Humanisme

12

COLIN WAEGHE

Ontwerper zeefdruk Prijs Vrijzinnig
Humanisme 2017

13

AMICI

Muzikale omlijsting tijdens de uit-
reiking Prijs Vrijzinnig Humanisme

14

SILVAIN LOCCUFIER,
een lofrede in 16 portretten

22

VOORSTELLING

SILVAIN
LOCCUFIER
door Frank Scheelings

26

VOORSTELLING

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
door Frank Scheelings

32

LAUDATIO VOOR
SILVAIN LOCCUFIER
door Willem Elias

36

AANVAARDINGSREDE
door Silvain Loccufier

40

LAUDATIO VOOR DE
VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
door Jean Paul Van Bendegem

44

AANVAARDINGSREDE VOOR DE
VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
door Caroline Pauwels

50

ERECOMITE

Prijs Vrijzinnig Humanisme

51

COLOFON

Prijs Vrijzinnig Humanisme

PROGRAMMA PRIJS VRIJINNIG HUMANISME 2017

Opening programma en welkomstwoord door

ERIK STRIELEMAN

Toelichting beslissing jury door

MARIO VAN ESSCHE

(voorzitter HV en voorzitter jury)

Laudatio door

EM. PROF. DR. WILLEM ELIAS

Aanvaardingsrede door

EM. PROF. DR. SILVAIN LOCCUFIER

Laudatio door

PROF. DR. JEAN PAUL VAN BENDEGEM

Aanvaardingsrede door

PROF. DR. CAROLINE PAUWELS

Overhandiging van de Prijs Vrijinnig Humanisme door

MARIO VAN ESSCHE

Overhandiging zeefdruk door

GERT DE NUTTE

(algemeen coördinator HV)

Muzikale omlijsting door ensemble Amici

UITNODIGING VOOR DE RECEPTIE

Internationale Dag van het Humanisme

Over alle werelddelen verspreid ijveren humanistische organisaties voor de gewetensvrijheid en de geestelijke ontvoogding van de mens. Om deze strijd te symboliseren heeft de Internationale Humanistische en Ethische Unie 21 juni uitgeroepen tot 'Internationale Dag van het Humanisme'.

Het humanisme beklemtoont voor alles de menselijke waardigheid. Het onderstreept het belang van de menselijke vrijheid en de waarde van de individuele persoon. Het uiteindelijke doel is de bouw van een waarachtig menselijke samenleving waarin de mensenrechten volledig zijn gerealiseerd. Het humanisme gelooft niet in de mogelijkheid van transcendente kennis. Het geloof in een godheid is dan ook geen premisse. Adogmatisch denken en vrij onderzoek vormen de

echte basis van het humanistische ideeëngoed. Elke vorm van geestesdwang en betutteling wordt verworpen. Het heeft de mens gestimuleerd tot vrije keuze, maar heeft hem ook geleerd de verantwoordelijkheid voor die keuze te dragen. Humanisten beklemtonen de onderlinge afhankelijkheid van individu en gemeenschap. Slechts in en door een gedeelde intersubjectieve ervaring kan het individu tot ontplooiing komen.

Wat is de Prijs Vrijinnig Humanisme?

De Prijs Vrijinnig Humanisme werd in 1989 voor het eerst uitgereikt door het toenmalige Humanistisch Verbond (nu Humanistisch-Vrijinnige Vereniging, HV vzw). Hij wordt om de twee jaar uitgereikt op 21 juni, de Internationale Dag van het Humanisme. De Prijs wordt toegekend op grond van een of meer van de volgende criteria: een bijzondere en krachtige prestatie waaruit een vrijinnig-humanistisch engagement blijkt, een boeiend inzicht dat waardevol is voor de verdere ontwikkeling van het vrijinnig-humanistische gedachtegoed, een opgemerkte daad van verzet tegen eenheidsdenken of autoritair denken, of een langdurige, consequent volgehouden levenshouding. Hetzij op het vlak van het denken, hetzij op basis van praktische inzet. De Prijs is een beeldje van beeldhouwer Paul Baeteman. De naam van de laureaat wordt ingeschreven op de sokkel van de grote versie van het beeld van het VC Geuzenhuis, Kantienberg in Gent. Kandidaat-laureaten kunnen worden voorgedragen door de raad van bestuur, de provinciale geledingen, de lokale afdelingsbesturen en de individuele leden van de Humanistisch-Vrijinnige Vereniging. De jury van de Prijs Vrijinnig Humanisme bestaat uit een commissie van vrijinnige humanisten gekozen door de raad van bestuur van de Humanistisch-Vrijinnige Vereniging.

© AN AVONDS

Het is voor de 15de keer dat de Prijs Vrijzinnig Humanisme wordt toegekend. Door de indrukwekkende lijst van laureaten en hun verdiensten, door de uitreiking op de Internationale Dag van het Humanisme en door het feit dat de prijs ingesteld werd door het Humanistisch Verbond, waarvan de Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging de opvolger is, kan men gerust stellen dat het de belangrijkste vrijzinnig-humanistische onderscheiding is in ons land.

Toespraak van de voorzitter

Ik was nog niet geboren in 1969, het jaar dat de Vrije Universiteit Brussel opgericht werd, maar het komt mij voor dat er wat koppigheid kwam bij kijken om in die tijd een vrijzinnige universiteit te stichten in Brussel, maar koppigheid is een karaktereigenschap die tot de essentie van de geus behoort. Het succes is verbluffend: op minder dan een halve eeuw tijd werd een volwaardige universitaire instelling gesticht van de grootte van de Amerikaanse Georgetown University met bijbehorend academisch ziekenhuis, dat op nog kortere tijd tot een indrukwekkend wetenschappelijk instituut werd uitgebouwd.

Ik denk niet dat het vandaag nog mogelijk zou zijn met de stringente regelgeving in onderwijsaangelegenheden.

De VUB heeft de doelen bereikt die een universiteit moet bereiken om in een internationaal onderwijsveld te kunnen meedraaien en ik vernam onlangs dat er vanaf volgend academiejaar zelfs een cursus zal worden ingericht, die aan geen enkele andere universiteit wordt aangeboden, nl. 'Hoe organiseer ik op een ordentelijke manier rectorverkiezingen?'. De cursus richt zich uitsluitend op studenten afkomstig van Gent en Leuven.

De Prijs Vrijzinnig Humanisme wordt tweejaarlijks toegekend door de Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging op de Internationale Dag van het Humanisme aan een 'persoon of organisatie die getuigt van een consequent volgehouden vrijzinnig humanistische levenshouding'.

Enkele van de vorige laureaten van de Prijs Vrijzinnig Humanisme waren reeds verbonden aan de VUB, zoals de filosoof Hubert Dethier en de vorige laureaat Wim Distelmans. Het was echter tijd om ook de instelling die het baken bij uitstek van vrijzinnig humanisme was op zich te erkennen en dit samen met Silvain Loccufier, die niet alleen als rector de verantwoordelijkheid van de universiteit heeft gedragen, maar ook – en overigens zeer verdienstelijk – voorzitter was van het Humanistisch Verbond. Het is ons aanvoelen dat Silvain Loccufier een bepalende impact heeft gehad op het levensbeschouwelijke karakter

van de universiteit, maar ook op de goede banden die er bestaan tussen de vrijzinnig-humanistische beweging en de VUB.

Eerdere laureaten symboliseerden bepaalde aspecten van het vrijzinnig humanisme: Lucienne Herman-Michielens, het Dr. Willy Peers Centrum, Dr. Raymond Mathys, Etienne Vermeersch, Marleen Temmerman en Wim Distelmans waren voorvechters en pioniers in medisch-ethische thema's als abortus

“Koppigheid is een karaktereigenschap die tot de essentie van de geus behoort.”

en euthanasie.

Leo Apostel, Hubert Dethier, Jaap Kruithof en evenzogoed Etienne Vermeersch waren de filosofen die de lijnen voor onze moraal uitzetten.

Hein Picard en Karel Poma werkten mee aan de uitbouw van de vrijzinnig-humanistische structuren.

Al deze laureaten geven een beeld van een inhoudelijk sterke gemeenschap. Toch veranderen de tijden, beste vrienden. Ook de vrijzinnige structuren zijn aan verandering toe, want er zit te veel sleet op.

Te veel zijn we blijven steken in een antiklerikaal profiel, ondanks het feit dat we geen Heilige Schrift hebben die ons een bekeringsplicht opdringt of een plicht om ons af te zetten tegen anderen, zelfs indien zij zich vergissen.

We zullen meer nadruk op humanisme moeten leggen dan op het feit dat god of andere fictiefiguren niet of niet meer bestaan en dat is niet eens een onaangename uitdaging, want het humanisme is een enorm rijke en medemenselijke levensvisie.

Het recht op zelfbeschikking staat centraal, maar dat komt met het aanvaarden van een verantwoordelijkheid ook naar anderen toe. 'Wat jij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook een ander niet': verdraagzaamheid is inherent verbon-

den aan het recht om eigen keuzes te maken. Zelfs indien anderen zich vergissen.

De vrijheid van meningsuiting en de mogelijkheid tot het voeren van vrij onderzoek zijn ook essentieel om de eigen keuzes op een volwaardige manier te kunnen maken. En de verwijzing naar de VUB wordt daarbij direct duidelijk.

De waarden van de verlichting, niet als dogma's, maar als een houding horen bij hetzelfde humanistische pakket. Gelijkheid van elke mens en scheiding van kerk en staat en ja, in welke mate die gescheiden moeten zijn is een punt van discussie en zal dat altijd blijven, maar dat is geen verschil in aard, slechts in gradatie.

Maar het vrijzinnig humanisme zal vooral een open beweging moeten worden, met het accent op medemenselijkheid.

De Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging is vandaag bezig om zich te herprofiëren. Niet alleen omdat ons actuele imago ons minder populair zou maken. Met hoeveel we zijn heeft immers niet zoveel belang. Maar wel omdat we als vrijzinnig-humanistische ledenbeweging de plicht hebben om geheel de humanistische gemeenschap te verdedigen en zo goed het voor ons mogelijk is het humanisme in de praktijk moeten brengen, een humanisme dat zich niet tegen anderen richt maar dat er is vóór de mensen.

Beide laureaten van deze 15de editie van de Prijs Vrijzinnig Humanisme belichamen dit humanisme en brengen dat dagelijks in de praktijk. Ik ga geen prelaudatio brengen. U zult zo dadelijk horen waarom dat zo is. Ik beperk mij tot het betonen van mijn dankbaarheid voor die strijd, vooral omdat zowel de Vrij Universiteit Brussel als Silvain Loccufier die houding zo consequent hebben volgehouden en met verve gestalte hebben gegeven.

Namens de Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging ga ik hier en nu het engagement aan om die taak eveneens op te nemen.

MARIO VAN ESSCHE
VOORZITTER HUMANISTISCH-
VRIJZINNIGE VERENIGING

DE JURY VAN DE PRIJS VRIJZINNIG HUMANISME 2017

Eddy Boutmans
Gert De Nutte
Leona Detiège
Wim Distelmans

Sonja Eggerickx

Marieke Höfte
Assita Kanko
Erwin Pairon
Sylvain Peeters
Jurgen Slembrouck

Irène Tassyn
Mario Van Essche

Dirk Verhofstadt

Politicus, voorzitter UNICEF België
Algemeen coördinator Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging
Politica sp.a en ex-burgemeester Antwerpen
Oncoloog, hoogleraar Vrije Universiteit Brussel,
titularis Leerstoel 'Waardig levenseinde', voorzitter LEIF,
laureaat Prijs Vrijzinnig Humanisme 2015
Ex-voorzitter Unie Vrijzinnige Verenigingen (UVV), ex-
voorzitter International Humanist and Ethical Union (IHEU)
Ex-voorzitter Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging
Gemeenteraadslid MR Elsene, lid Liberales, auteur
Ereschepen Antwerpen
Voorzitter Unie Vrijzinnige Verenigingen / deMens.nu
Moraalfilosoof, vrijzinnig-humanistisch consulent Vrijzinnige
Dienst Universiteit Antwerpen
Voorzitter Humanistische Jongeren (HuJo)
Voorzitter Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging, voorzitter
Jury Prijs Vrijzinnig Humanisme
Professor Media en ethiek Universiteit Gent, kernlid Liberales,
auteur

Samenleving en politiek

Samenleving en politiek is een maandblad dat een kritische blik werpt op maatschappelijke en politieke problemen. Het is ook een ideeënblad waar nieuwe ontwikkelingen worden besproken en creatieve voorstellen worden geformuleerd over alle mogelijke maatschappelijke en politieke thema's. Het is een geëngageerd, maar niet-partijgebonden blad voor een sociale democratie. Redactieleden en gastauteurs analyseren en nemen deel aan discussies over thema's van de toekomst, zoals de kortere werkweek, het basisinkomen, de digitalisering. We houden de Vlaamse en federale regering een spiegel voor en berichten over evoluties tet linkerzijde, hier en elders.

Een abonnement (10 nummers) kost 39 euro. Een abonnement voor jongeren (-27 jaar)/60-plussers kost 25 euro. Als abonnee kan u online de laatste 6 nummers volledig raadplegen. U kan ook kiezen voor een online abonnement. Dat kost 35 euro. Stort uw abonnementsgeld op ons rekeningnummer: BE20 0014-9401-9056, met vermelding 'abo Sampol'.

Sampol wordt uitgegeven door **Stichting Gerrit Kreveld**, Bezinnings- en Initiatiefcentrum voor een Sociale democratie, private stichting. De Stichting is een centrum voor studie, bezinning en initiatieven die het sociaaldemocratisch gedachtegoed ondersteunen. Ze wil op een stimulerende manier meedenken over de mogelijkheden en de grenzen van de sociale democratie in de huidige maatschappelijke context. De vereniging is onafhankelijk.

Stichting Gerrit Kreveld / Samenleving en politiek - Bagattenstraat 174 - 9000 Gent -
stichting.kreveld@telenet.be - www.sampol.be

EREGALERIJ PRIJS VRIJZINNIG HUMANISME 2017

Hein Picard 1989

'telkens wanneer de menselijke waardigheid in woord of daad in het gedrang kwam, heeft hij zijn stem in protest verheven'

Lucienne Herman-Michielsens 1991

'is in heel haar loopbaan consequent opgekomen voor de vrijwaring van de waardigheid en de vrijheid van de menselijke persoon'

Regine Beer 1993

'voerde als overlevende van het vernietigingskamp Auschwitz een jarenlange, niet aflatende strijd tegen xenofobie en fascisme'

Leo Apostel 1995

'kreeg de Prijs om zijn inzet voor een verfrissend kritische kijk op het vrijzinnig-humanisme en de niet-confessionele levenshouding'

Hubert Dethier 1997

'passie voor het leven en mensen kenmerkt zijn filosofisch oeuvre. Een filosoof voor wie het vanzelf spreekt dat hij sociaal bewogen is'

Dr. Willy Peers Centrum 1999

'heeft steeds een pioniersrol op zich genomen inzake het legaliseren van abortus en het beslissingsrecht van de vrouw'

Hubert Lampo 2001

'heeft in zijn literaire werk steeds een uitgesproken vrijzinnig standpunt verdedigd. Zijn personages zijn steeds adogmatisch en gekant tegen elke vorm van beknotting'

Wereldculturencentrum Zuiderpershuis 2003

'streeft naar culturele uitwisseling, steeds vanuit een open geest en de wil tot verdraagzaamheid, vanuit begrip en respect voor de culturele eigenheid van de andere'

Raymond Mathys 2005

'is een gedreven mens, met een grenzeloze energie en doorzettingsvermogen, die opkomt voor mensen in moeilijke of uitzichtloze situaties'

Jaap Kruithof 2007

'was medestichter van de opleiding Moraalwetenschap, actief betrokken bij de opstart van het Humanistisch Verbond en een bevlogen vertolker van de humanistische waarden'

Karel Poma 2009

'zette zich reeds als jongeman in voor de vrijheid en vrijzinnigheid in Vlaanderen. Hij was vrijmetselaar en publiceerde diverse werken over vrijmetselarij, leefmilieu, liberalisme en de verlichting'

Etienne Vermeersch 2011

'was een wegbereider van de abortuswet en de euthanasiewet. Hij is een overtuigd scepticus en wordt beschouwd als de meest invloedrijke intellectueel van Vlaanderen'

Marleen Temmerman 2013

'voor haar unieke en wezenlijke bijdrage aan de verbetering van de gezondheidszorg voor vrouwen en kinderen in het algemeen, en vanwege haar strijd voor de rechten van de vrouw in het bijzonder'

Wim Distelmans 2015

'voor zijn niet aflatende engagement voor de erkenning van de rechten van de patiënt en voor de autonomie en de keuzevrijheid van het individu in zijn of haar laatste levensfase'

Paul Baeteman werd op 10 november 1933 in Nieuwpoort geboren als oudste zoon in een gezin van vijf kinderen. In zijn jeugd was hij graag muzikant geworden, maar zijn ouders kantten zich hiertegen. Zij verkozen dat hij een vak zou leren. Hij volgde de klassieke Latijns-Griekse opleiding in het middelbaar onderwijs. Hij leerde tevens technisch tekenen in de stedelijke tekenschool, en later in het Koninklijk Atheneum Veurne. Een stage handenarbeid aan de Rijksnormaalschool te Blankenberge doet bij hem de liefde voor het boetseren, houtbewerking en metaalbewerking ontstaan. Dit zou beslissend zijn voor de latere richting in zijn leven. **M**et zijn diploma Handenarbeid op zak schrijft hij zich in voor de pas opgerichte sectie 'Plastische Kunsten' van de Normaalschool te Gent. Terzelfder tijd volgt hij de feitelijke artistieke scholing aan de Gentse Academie. Een van zijn leraars is de bekende kunstschilder Octave Landuyt. 24 jaar staat hij als leraar technisch tekenen en plastische opvoeding in Poperinge en daarna nog eens 9 jaar in Nieuwpoort. Meer dan 30 jaar stelt hij zijn plastisch talent ten dienste van allerlei schoolse activiteiten, als grimeur en decorontwerper voor toneelgroepen, regisseur,... Na 1 jaar leraarschap wordt hij opgeroepen voor de militaire dienst. Tijdens de 10 dienstmaanden in Duitsland begint hij, in zijn vrije tijd, met houtbewerking: een kleine torso en een bas-reliëf van zijn verloofde Renée Averin (1937 – 2001), een lerares Germaanse talen. **D**e wereldtentoonstelling van 1958 laat op hem een diepe indruk na. Hij heeft zijn richting in het driedimensionale gevonden. In 1961 werpt een agressieve kanker boven de rechterknie van Renée een sombere schaduw over het jonge huwelijk. Om de eindjes aan elkaar te kunnen knopen, gaat Paul regelmatig bijklussen als landwerker gedurende elke schoolvakantie. Gezeten op een maaidorser helpt hij mee met de boeren om de oogst binnen te halen. Tot nog toe heeft de boerenbevolking onze man van honderd en een stielen argwanend bekeken. Bovendien staat hij bekend als de Geuze van Wulpen omdat hij niet naar de kerk gaat. Maar sociaal voelend en maatschappelijk denkend

weet hij vanaf 1964 de sympathie van de landelijke bewoners te winnen. Eén jaar na de stichting van de Orde van de Paardenvissers in Oostduinkerke wordt hij lid. De Orde richt een tekenwedstrijd in met als juryleden onder meer kunstschilder Paul Delvaux en beeldhouwer Joris Minne. Paul Baeteman krijgt er de eerste prijs. Later zou Paul ook Grootmeester van de Orde worden. **I**n 1969 maakt hij uit verlijmden stukken appelboomhout zijn Eva met duidelijke referenties naar de liggende figuur van Henry Moore. Aanvankelijk werkt hij voornamelijk in hout. Uit cambala hakt hij zijn Danseresje (1970), uit Afrikaanse notelaar zijn Ideeën (1969) maar hij waagt zich ook aan steen. Zo ontstaat zijn Livia (1970) uit een arduinen dorpel. **O**ok in 1969 trekken Paul en Renée op huwelijksreis naar Italië. Paul wil Firenze zien en het wordt ook een eerste en vluchtige kennismaking met de marmergroeven van Carrara. In 1974 krijgt Paul een studiebeurs en in de paasvakantie van 1974 trekken de Baetemans – de kleine Dimitri is dan amper 4 jaar – naar Italië. In de zomervakantie van datzelfde jaar reist het gezin opnieuw naar Carrara. Carrara betekent voor Baeteman het métier leren en de geheimen van de marmerbewerking doorgronden. Hij werkt er van 's morgens tot 's avonds en tegen het einde van de vakantie heeft hij vier grote beelden gehouwen. Tot 1980 blijft Baeteman in paas- en zomervakanties de groeven en ateliers in Carrara bezoeken. Thuis in Wulpen wordt het atelier omgebouwd tot tentoonstellingsruimte en verrijst een nieuw groot atelier. Marmer wordt materie nummer één voor Paul, maar ook Belgisch hardsteen of arduin wordt constant gebruikt en ook wel eens metaal en polyester. In 2001 komt Renée te overlijden. In 2003 kruist het levenspad van Bernadette Denissen dit van onze kunstenaar. **B**aeteman creëert in de loop van zijn carrière heel wat monumentale werken. Zo is er het Memoriaal Dunkirk Veterans (1977) op de Esplanade in De Panne, een arduinen monoliet van ruim 8000 kg waar Paul 8 maanden aan werkte. De zee verticaal gezien (1987), een houten sculptuur, stond tot voor kort op de promenade van Oostduinkerke. Eén

van zijn meest imposante werken is zijn Bolero. Het is Dimitri die Ravels compositie schematisch uitwerkt zodat zijn vader aan het werk kan. De beeldenreeks – 16 stuks in totaal – werd onlangs gerestaureerd en krijgt een nieuwe stek aan het clubhuis van Koksijde Golf Ter Hille. **D**e rode lijn in Baetemans werk is echter de vrouw. "Een werk begint altijd met een vrouwenborst, altijd. Dat is mijn zwak punt. Soms verdwijnt die borst in de loop van het werk, maar ik begin nooit zonder", zei hij ooit. "Mijn werk is haast steeds een verheerlijking van de vrouw. Ik zou het durven bestempelen als een surrealistisch symbolisme. Met abstracte kunst heeft het alvast niets te maken, want ik wil geenszins vormen verdoezelen. De vrouw zie ik nochtans niet als lustobject, wel als draagster van schoonheid." **J**e kan uren bladeren door de stapels schetsen en tekeningen op alle soorten papiertjes. Hij zetelde 18 jaar in de gemeenteraad van Koksijde en tijdens de zittingen maakte hij ontelbare tekeningen op de documenten van de dagorde. Maar hét beeld dat ons – vrijzinnig humanisten – het meest aanspreekt is het uitvergroete exemplaar van de Prijs Vrijzinnig Humanisme in arduin op de Kantienberg in Gent. **P**aul Baeteman is ook veel meer dan een beeldend kunstenaar. Hij wordt amateurfotograaf en fotografeert zelf al zijn werken. Bij het Rode Kruis wordt hij hoofdambulancier, en lid van de kustredingsploegen. Zijn sportieve kant komt tot uiting in het lidmaatschap van een keurturnploeg, in zijn carrière als professioneel volleyballer en scheidsrechter. De liefde voor de natuur, vogelliefhebber, lid van de lokale natuurvereniging 'De Strandleeuwrik', de oase van rust op het domein Baeteman,... Zoveel facetten van een geëngageerde man. **I**n 1972 wordt onze 'Geuze van Wulpen' tot voorzitter verkozen van wat toen nog OVM West-Vlaanderen was, een functie die hij met volle inzet verder waarneemt bij de omvorming naar HVV West-Vlaanderen. In 2005 weet Paul na 33 jaar zijn provinciale geleiding in goede handen. En toch blijft hij nog 9 jaar ondervoorzitter. Sinds 2015 mag hij zich erevoorzitter noemen, een titel die hij ten volle heeft verdiend.

“Een werk begint altijd met een vrouwenborst, altijd. Dat is mijn zwak punt. Soms verdwijnt die borst in de loop van het werk, maar ik begin nooit zonder.”

Volbloed kunstenaar, maar geen fulltime beeldhouwer. Het spookbeeld in opdracht te moeten werken, zint hem niet. Zijn enkele officiële engagements zijn voor een stuk vermenging van opdracht en persoonlijk initiatief. Dit wordt duidelijk in de film 'Eén enkele lijn' uit 1983 die BRT-cineast Roger Claeys naar aanleiding van Baetemans 50ste jaar heeft gemaakt, een portret waarin de gelaagde mens, gesitueerd in zijn familie, primeert. Tot op vandaag is het een verademing te mogen toeven in gezelschap van deze prachtfiguur, samen met zijn Bernadette, omgeven door kunst, zingeving, natuur en rust, diep in de polders van Wulpen.

JOHAN KEIRSE

Bron: Hedwig Speliers: 'Paul Baeteman: beeldhouwer tussen licht en lijn. Een monografie'

Silentium tremens

Over de stilte die zindert in het oeuvre van Colin Waeghe

Kijken naar werk van Colin Waeghe is het equivalent van een wandeling maken. Het is alsof we uitgerust met een action cam door een landschap, langs een beeldengalerij, doorheen het huis of op wolken lopen, terwijl de camera elke trillende beweging van ons lichaam registreert. Wat Waeghe ons laat zien, is wat die soms grillige beweging als beeld oplevert. Hoewel er onrust te bespeuren valt, is er geen sprake van ner-

vositeit. De wandelaar is niet opgejaagd; zijn beweging verstilt als het ware fragmentarisch, als was het zijn bedoeling greep te krijgen op het machtige van de natuur, de architectuur, de sculptuur, het textiel, het lichtspel, de tronie. Er zijn zovele elementen die zich vrijwillig aandienen als spel. Louter technisch is hier iets anders aan de hand dan ‘motion capture’. In Waeghes werk ontsnapt de beweging net aan onze greep, als een fenomeen dat buiten ons zintuiglijk bereik blijft, haperend en vaak ook zinspelend op ons aarzelende waarnemen. De stijl van Waeghe, die eigenlijk beter kan worden getypeerd als een experimenteren met stijlen, beoogt steeds eenzelfde objectief: het registreren van resonantie in wat wij doorgaans benoemen als stilte. Het is een picturaliseren van de ‘silentium tremens’ die alomtegenwoordig is en waarmee wij met onze beperkte menselijke vermogens grote moeite hebben, zoals met alles dat aanwezig, maar doorgaans onzichtbaar is. De doeken van Waeghe gunnen die stilte de tijd om te verschijnen. En tijd moeten we hier misschien opvatten als iets dat vergelijkbaar is met ons bewustzijn, een bewust betrokken zijn op zichzelf en de omringende objecten. Het precieze moment dat Waeghe vastlegt in zijn werk valt uiterst moeilijk te bepalen, omdat het niet de wijzers van de klok volgt, maar gewoon daar is. De vraag is dan: waar, of liever, wanneer is daar? Het daar zijn bij Waeghe bevindt zich in de onderbreking van het heden door verleden en toekomst. Op die manier kunnen we de zogenaamde trillingen in de werken van Waeghe beschouwen als breuklijnen in een tijdsbesef dat in wezen niet-lineair is, al hebben wij als toeschouwer die indruk misschien eerst wel.

TEKENDEN IN OP DE ZEEFDruk ‘TRIANGLE’ UIT DE REEKS ‘A HERMIT’S DREAM’

Biscop	Glenn	
Carels	Eddy	
Chatelet	Luc	
De Brucker - Bontemps	Patrick - Ariane	
De Roo	Olivia	
De Smet	Rudolf	Rudolf De Smet, em. prof. VUB
Dolmans	Henri	
Dr. Potvlieghe		
Elias	Willem	Em. prof. dr. Willem Elias
Geuzenhuis Gent		
Gherlin	Andre	
Huis van de Mens Antwerpen		huisvandeMens Antwerpen
Lambrecht	Jeanine	
Lombaerts	Koen	Koen Lombaerts, Vrije Universiteit Brussel
Maes- de Gucht	Stan- Veronique	
Michiels	Laura	
Permentier	Kris	
Spruyt	Eric	Spruyt Eric, Ph. D, eredepartementshoofd onderzoek UAntwerpen
Van Biesen	Guy	
Van De Perre	Paul	Managing-director FiveFinancialSolutions
Van der Elst	Derkje	
Van Huychem	Dirk	
Van Mieghem	Frank	
Van Waeyenberge	Micheline	
Vanhee	Jean-Pierre	
Vanhees	Brigitte	
Vielfont	Jan	
Vielfont	Pieter	
Vrijzinnig Centrum Ronse De Branderij vzw		

HVV bedankt ook nog uitdrukkelijk alle sympathisanten die intekenden op de zeefdruk Prijs Vrijzinnig Humanisme 2017, maar net te laat waren om nog vermeld te worden in deze extra editie.

Om deze dynamiek te kunnen vastleggen, hanteert Waeghe het penseel op uiteenlopende manieren: pointillistisch, als een kortstondige aanraking, vegend, vluchtig de ontsnapping achterna of smerend en daarbij haast de beweging bezwerend. Het zijn stuk voor stuk pogingen tot identificatie van iets dat niet auto-identiek is. Daarom is die pogende en feitelijk falende registratie van de ongrijpbare tijd wellicht een metafoor voor onze identiteit, een identiteit die voortvluchtig en vloeiend is.

Een werk dat dit goed illustreert is ‘Triangle’ uit de reeks ‘A Hermit’s Dream’. In ‘Triangle’ draait alles rond tijd en identiteit. Aan de oppervlakte toont dit werk van Waeghe een mondiale samenleving, gekenmerkt en haast letterlijk ‘getekend’ door een machtsstrijd tussen hokjesdenken en diversiteit. Dieperliggend laat Waeghe identiteit zien als een instrument van onderdrukking, gehanteerd door totalitaire regimes doorheen de geschiedenis. Maar Waeghes werk roept in de kern een harde realiteit op, met name bezig zijn met onze identiteit is het zichzelf opleggen van een regime en nagenoeg elk regime is een vorm van totalitarisme. Precies door het toekennen of het ontnemen van een identiteit zet de mens zich vast. Een realiteit die met andere woorden haaks staat op de idee van ‘vloeibare identiteit’, die een samenleving net wendbaar maakt en zuurstof geeft. Wat in zijn verblijf in Leipzig uitgroeide tot een fascinatie was volgens mij reeds lang bij Waeghe aanwezig. Zijn vroege werken zijn zaailingen van een verwarring die ‘met de tijd’ tot fascinatie is geworden en die door een discours van kunstcritici een blijf van maatschappelijke bewogenheid meekreeg. Het is tot slot eigen aan de mens om niet goed met Vorm uit de voeten te kunnen, zeker als die vormtaal zo’n grillige veelzijdigheid tot uitdrukking brengt. Waeghes eigen worsteling met identiteit is gestoeld op een bewustzijn van het ongrijpbare. In die zin is Waeghes oeuvre over de hele lijn existentieel en humanistisch te noemen. Als het kritische discours over Waeghes werk dat bedoelt, dan is het inderdaad maatschappelijk bewogen, zelfs geëngageerd. Vanuit kunsteducatieve optiek wordt het oeuvre van Waeghe dan erg waardevol. © 2017, TOM DE METTE

Colin Waeghe (*1980) woont en werkt in Brussel en in Leipzig (DE). Hij studeerde aan de Hogeschool Sint-Lukas (experimenteel atelier) te Brussel, aan het RITCS (dramatische kunsten) te Brussel, aan PoPoK (scenografie) in de Singel te Antwerpen en ten slotte aan het Hoger Instituut voor Schone Kunsten (HISK) te Gent.

Colin Waeghe wordt vertegenwoordigd door Galerie Zwart Huis. Tot en met 8 juli kan je in het nieuwe filiaal van de galerie in de Rivoli Building #12 in Brussel zijn nieuwe reeks ‘Postcards from Teramachi 2-3-4’ bezichtigen. (www.galeriezwarthuis.be)

DE MUZIEK TIJDENS DE UITREIKING VAN DE PRIJS VRIJZINNIG HUMANISME 2017 WORDT VERZORGD DOOR HET ENSEMBLE

Amici

HEDWIG SWIMBERGHE

Geboren te Brugge, studeerde aan het conservatorium van Brugge, aan het Koninklijk Conservatorium van Gent in de klas van Jean Tastenoe en bij Karl Leister, solist van de Berliner Philharmoniker. Hij is laureaat van de Maurice Van Guchte Prijs (België), internationale wedstrijd in Toulon (Frankrijk) en Eindhoven (Nederland). Tot 2011 was hij professor klarinet aan het Koninklijk Conservatorium te Brussel en solist van het Brussels Philharmonic. Als gastprofessor en dirigent van het ensemble Serenada is hij regelmatig te gast aan de Nationale Academie van Lugansk (Oekraïne). Als stafmedewerker en dirigent van het klarinetchoir is Hedwig Swimberghe verbonden aan het Julian Menendez International Clarinet Festival van Avila (Spanje). Hij is ook oprichter en dirigent van het Brussels Clarinet Choir. Hij concerteerde in Europa, Rusland, Wit-Rusland, Taiwan, China, Japan en de Verenigde Staten.

SABINE SCHMITZ (Duitsland)

Studeerde bij Hedwig Swimberghe en Benjamin Dieltjens aan het Koninklijk Conservatorium te Brussel. Ze behaalde de 2de prijs in de internationale competitie L.Bellan in Parijs. Zij is lid van de ensembles Calidium, Trio Innocence, klarinetkwartet Amici en concerteert internationaal als soliste.

PHILIP SIERENS

Studeerde klarinet aan het Koninklijk Conservatorium te Brussel in de klas van Hedwig Swimberghe en kamermuziek in de klas van Herman Lecqueux aan het Koninklijk Conservatorium te Gent. Als leerkracht is hij fulltime verbonden aan academie de Kunstbrug Gent en doceert de vakken klarinet, saxofoon, samenspel en instrumentaal ensemble. Speelde freelance in diverse kamermuziekensembles en stichtte in 2003 het Easy Five Jazz Quartet. Naast klarinettist studeerde Philip muziekinstrumentenherstel in de befaamde ateliers ‘Henri Selmer’ te Parijs.

ISIDRO SANTOS (Spanje)

Geboren in Granada, studeerde in Madrid aan het T. Berganza Conservatorium, de UAM-universiteit en het Koninklijk Conservatorium van Brussel in de klassen van Hedwig Swimberghe en Benjamien Dieltjens. Concerteert internationaal in verschillende kamermuziekensembles en muziekproducties, zowel in het klassieke als hedendaagse genre.

Silvain Loccufier, een lofrede in 16 portretten

INES MARY

Beste Silvain

Ik ken je al heel mijn leven. Als kind herinner ik me je als een vriend van mijn vader. Wist ik veel dat ik jaren later zou werken op het secretariaat van het Grootoosten van België. Ik begon toen jij pas Grootmeester was, in de periode 1984-1987. Je was mijn eerste baas, een loyale baas, wat een veilig gevoel gaf om voor te werken. Goede initiatieven herkende je onmiddellijk, je steunde ten volle projecten en gaf je personeel soms 'carte blanche' om ideeën uit te werken.

Ik kan getuigen dat als de nood aan de man kwam, je zelf de hand aan de ploeg sloeg. Ter illustratie: toen de inschrijvingen voor een gelegenheidsconcert te vroeg stokten en de zaal maar half zou gevuld zijn, slaagde je er toch nog in ze uiteindelijk te laten vollopen. Na een paar uur samen telefoonnummers opsnorren, mensen bellen, was de opdracht geslaagd – en dat in e-mailloze tijden. Een zeker charisma zal daar ook wel voor iets tussen zitten ...

Ik zie je nu een paar keer per jaar terug en dan herken ik nog steeds dezelfde inspirerende, enthousiaste Silvain van 30 jaar geleden en een groot Grootmeester voor het Grootoosten van België.

Ines Mary

JEAN-LOUIS MARCELIS

Vrienden van Silvain ... man, man, man, wat een man is Silvain!

Persoonlijk leerde ik Silvain kennen begin jaren 70 op het Feest van de Vrijzinnige Jeugd in Aalst, tijdens het feest van mijn zoon. Het was voor het

eerst dat ik iemand ontmoette bij wie er zo een open en diepzinnig gesprek plaatsvond over vrijzinnigheid in de Aalsterse omgeving. Silvain sprak gewone, maar duidelijke taal, was ook zeer open, met een doel en duidelijk onderbouwde boodschap. Over hoe hij het vrijzinnig denken koesterde en ook probeerde over te brengen op andere mensen. Over hoe vrijzinnigen zich moesten inzetten voor het welzijn van andere mensen, voor gelijkheid en vriendschap, maar eenvoudig moesten blijven. Dat was de boodschap die Silvain mij toen heeft bijgebracht – gedachten die ik vandaag nog altijd blijf koesteren.

Later kwam ik Sylvain opnieuw tegen toen hij rector werd van de Vrijzinnige Universiteit Brussel, de VUB. Opnieuw ontmoette ik een lieve, correcte, oprechte rector, maar een gedreven rector voor zijn universiteit. Wij hebben toen nauw samengewerkt aan het project dat hij voor ogen had voor zijn universiteit.

Weet je nog, Silvain, dat jij mij regelmatig op zondagmiddag opbelde om even langs te komen, want jij had ideeën, ideeën die je met mij wou delen, ideeën over een betere werking van bepaalde diensten van de toenmalige Sociale Sector Studenten, waar ik een zekere verantwoordelijkheid had? Het waren soms moeilijke gesprekken, die evenwel steeds eindigden in vriendschap en met positieve eindconclusies.

Weet je nog, Silvain, dat jij toen ideeën had over de vernieuwing en de optimalisatie van de werking van het restaurant van de VUB, ideeën die toen zeer progressief waren, die soms met enige bedenkingen werden benaderd binnen de universiteit? Jaren later, toen je zelf geen rector meer was, werden vele van die ideeën gerealiseerd. Het is duidelijk dat jij een progressief en zeer vooruitdenkende persoon was en bent.

Silvain, jij zult mij blijvend inspireren. Je ideeën over vrijzinnigheid, over menselijkheid, je vriendschap, je gedrevenheid, je optimisme, ... Al deze waarden zijn en blijven voor mij bepalend. Zij zullen ook in de toekomst mijn leidraad blijven in deze onzekere wereld en tijden...

Deze waarden heb jij mij bijgebracht, ik ben je daar nu nog heel dankbaar voor.

Het ga je goed, Silvain, en hopelijk kan je ons nog lang blijven inspireren!

Jean-Louis Marcelis

JOËL BRANSON

Onze paden, Silvain, kruisten elkaar vooral bij dat mooie en 'waardige' project dat ons beiden zo nauw aan het hart ligt, het project van die vrije, open, humanistische en vrijzinnige universiteit in Brussel. Jij eerst als mijn professor, docerend ergens in de jaren 80 van de vorige eeuw, over onderwerpen als 'openbare financiën' en 'theorie van het geldwezen'. De precieze inhoud ben ik vergeten, jij kan de colleges wellicht nog geven alsof het gisteren was? Maar sommige begrippen blijven in de herinnering leven, op elke reünie met alumni vragen we het ons nog af: hoe zou het zitten met de 'houtreserves' van de Nationale Bank? Ja Silvain, je veranderde goud in hout! Later werden we collega's, al had jij intussen je inzet en gedrevenheid voor onze VUB al verlegd. Eerst als decaan van de faculteit Economische, Sociale en Politieke Wetenschappen (den 'ESP'). Nog elke dag kijken we elkaar in de ogen in de facultaire raadzaal, jouw statige foto, ik nu als decaan. Daarna diende je de VUB in de hoogste positie, als rector en 'ambassadeur'. En zo leerde ik mee dankzij jou grote stukken en kleine uitkomsten van Vlaanderen kennen, al was niemand zo onvermoeibaar als jij in het uitdragen van de waarden van de VUB en in het aanmoedigen van jonge mensen om in Brussel te komen studeren. En nog later, na je pensioen dat er eigenlijk geen was, bleef je gaan voor jouw VUB, en zagen we elkaar bijvoorbeeld in het kader van Uitstraling Permanente Vorming of het Steunfonds VUB. Toevallig entiteiten die in hun benaming heel veel over jou zeggen, en over de rol die jij zag voor onze VUB: vormend, steunend, stralend. Het ga je nog lang goed, Silvain.

Joël Branson

Prof. dr., Vrije Universiteit Brussel

Decaan Faculteit Economische en Sociale Wetenschappen en Solvay Business School, Vrije Universiteit Brussel

LEO PONTEUR

Als ambtenaar opgeleid in de jaren 1975 tijdens een reeks seminaries van het VUB-Centrum voor Accountancy leerde ik Silvain Loccufier kennen tijdens de middagpauzes. Silvain was er codirecteur van, samen met professor J. Van Springel, en hij maakte er een erezaak van 's middags steeds met de groep aan tafel te gaan. In plaats van dan systematisch of gestructureerd het programma aan te vullen, blonk hij uit door iedereen ruim te laten delen in zijn kennis van mens en economie en vooral, door met snelle zwier gedegen verhalen te vertellen. Zijn weetjes waren bijzonder boeiend en tegelijk hoogst informatief, omdat ze zo sterk focusten op de actualiteit. Die belichtte hij minder als economisch wetenschapper, dan wel als een met beide voeten in de wereld staande humanist. De idee die ik toen van hem kreeg was die van een geëngageerde Caesar, iemand die komt, ziet en overtuigt, precies omdat hij als echte weetveel het juiste wist over te brengen. Mijn indruk werd later herhaaldelijk bevestigd, zowel in nachtelijke uren te Aalst en Brugge tijdens zijn voorzitterschap van het Humanistisch Verbond, als gedurende de langere vergaderingen te Brussel bij de Unie Vrijzinnige Verenigingen, zowel in het dagelijks bestuur als in de raad. Telkens ik Silvain opnieuw ontmoette, bleek hij even snel en wervend beweeglijk. Ook nu aarzelt hij geen moment om op de barricade te klimmen en wie ook voorzitter is op het moment onmiddellijk bij ordemotie het woord te vragen. Klassieke agendapunten moeten voor Silvain onveranderlijk wijken voor het enige belangrijke. Dat zijn de mensen en hun sociale problemen. Die dulden geen uitstel. Dat geldt voor thema's uit onderwijs en cultuur. Dat slaat op de situatie van de vrijzinnigen en van het vrijzinnig humanisme.

Dank, Silvain, voor je onvermoeibare rol van voortrekker. Dikwijls heb je – in heel ondankbare omstandigheden – als eerste de kat de bel aangebonden. Vandaag weet ik dat ik niet langer goedkeurend moet knikken, maar mee moet ingaan op wat je zegt.

Genegen.

Leo Ponteur

Oud-voorzitter Willemsfonds

Algemeen Bestuur

Erevoorzitter UVV

ELS WITTE

Toen de VUB vanaf 1970 een onafhankelijke en volwaardige universiteit werd, gingen velen aan de slag om de banden met de samenleving in Vlaanderen en Brussel te verstevigen. De vrijzinnige wereld vormde daarbinnen een belangrijk onderdeel. Silvain Loccufier is zeker niet de enige, maar wellicht wel de meest actieve en de meest centrale figuur in dat proces geweest, tot vandaag toe.

Bij mijn aantreden als rector (1994-2000) heb ik kunnen merken hoeveel tradities hij als rector en erector in het leven had geroepen die de banden tussen het vrijzinnig humanisme en de VUB efficiënt aanscherpten. Meerdere bijeenkomsten van netwerken bestonden, zoals de gewaardeerde jaarlijkse vergaderingen met de bevriende mensen uit het gemeenschaps-, stedelijk en provinciaal onderwijs. Het waren telkens bijeenkomsten waarin Loccufier de VUB neerzette als een kwaliteitsvolle instelling en aandacht vroeg voor haar onderzoek. De popularisering van dat onderzoek vond hij terecht belangrijk en hij ontwikkelde daartoe verschillende initiatieven. Ik denk aan het VUB-Tijdschrift, de voorloper van Henri, aan de VUBPress die hij de kans gaf om tot een bloeiende universitaire uitgeverij uit te groeien, of aan UPV, Uitstraling Permanente Vorming, een instelling waaraan hij als emeritus zijn krachten schenkt.

Hoe kon/kan hij dat allemaal realiseren? Veel heeft m.i. met zijn persoonlijkheid te maken. De kracht van zijn overtuiging is bijzonder groot, zijn engagement voor de vrijzinnigheid ongemeen sterk en zijn inzet onvermoeibaar. De leidende posities die hij in de vrijzinnige wereld innam, samen met zijn VUB-rector- en erectorschap, verklaren natuurlijk ook veel. Maar dat hij een aimabel man is die veel enthousiasme en dynamisme uitstraalt en niet aarzelt zachte druk uit te oefenen op wie hij nodig heeft om zijn plannen te ondersteunen, verklaart wellicht nog meer.

Kortom, Silvain verpersoonlijkt meer dan wie ook de vrijzinnigheid van en aan de VUB. De Prijs 2017 komt hem dan ook zonder meer toe. Mijn oprechte felicitaties, Silvain!

Els Witte

Em. prof. dr., erector, Vrije Universiteit Brussel

MARC VAN MOLLE

Ik ken Silvain Loccufier al meer dan 40 jaar. Het opmerkelijke daarbij is de standvastigheid van de persoon gedurende die hele tijd, tot op de dag van vandaag. Buitengewoon dynamisch, een helpende hand en stuwende kracht voor elk vrijzinnig-humanistisch initiatief, iemand op wie je altijd kunt rekenen, iemand die er staat wanneer het nodig is, maar vooral: Silvain is de verpersoonlijking van de oprechte vriendschap, de vriend die vergeeft ook al vergeet hij niet!

Marc Van Molle

Em. prof. dr., Vrije Universiteit Brussel

PAUL DE KNOP

Silvain Loccufier heb ik (beter) leren kennen toen hij mij als toenmalige rector de opdracht gaf om Topsport en Studie te ontwikkelen. De VUB werd later daarin gevolgd door andere universiteiten en hogescholen en door minister Patrick Dewael, die de faciliteiten voor topsportstudenten zelfs vastlegde in een decreet. Later groeide dit initiatief ten slotte uit tot een echt topsportstatuut met financiële ondersteuning vanuit het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Wat mij ook steeds zal bijblijven, zijn de talloze bezoeken die we vanuit de VUB, onder leiding van rector Silvain, brachten aan de scholen om de VUB beter bekend te maken en studenten warm te maken voor studies aan de VUB ... Toen ik zelf rector werd (2008-2016) kruiste ons pad nog veelvuldig, simpelweg omdat Silvain zich enthousiast bleef inzetten voor de VUB: regionale ontmoetingen met de onderwijswereld, het VUB-wetenschappelijk Steunfonds, UPV, het Brugs Universitair Centrum, ... Wat dit laatste betreft: het is steeds een droom geweest van Silvain om de Stad Brugge een universitaire status te geven, een droom die uitkwam eind 2016, toen we er samen met de UGent UNU-CRIS, het United Nations University Institute on Comparative Regional Integration Studies, hebben geopend.

Silvain kan ik het beste omschrijven met een parafrase van de beroemde uitspraak van John F. Kennedy: 'Do not ask what the VUB can do for you, but ask yourself: what can I do for the VUB?'

Paul De Knop

Prorector Vrije Universiteit Brussel

HENRI EISENDRATH

Beste Silvain

Nooit zou ik je in 1986 zo hebben durven aanspreken. Het was toen en tijdens meerdere jaren: Mijnheer de Rector of Mijnheer de Pro-Rector Loccufier – alle woorden met een hoofdletter. Je hield ook aan die titels. Dat was ook begrijpelijk, gezien al wat je voor de VUB hebt gedaan.

Ik had de vier vorige rectoren wel gekend, zekeren zelfs heel goed, maar in 1986 kwam een cycloon op mij af. Ja, windkracht 12. Als rector wist je heel vlug wat er in die kuip 'VUB' zat en hoe je daarmee Vlaanderen kon overtuigen dat jouw universiteit de beste was. Ik had toen juist het eerste zelfstudiecentrum in Vlaanderen opgericht, gekenmerkt door een intensieve begeleiding voor studenten eerste kandidatuur. Jij vond dat ik dat overal moest gaan vertellen. Zo heb je mij ook Vlaanderen leren kennen, want met je karavaan trokken we tijdens meerdere jaren van De Panne, langs Brugge – natuurlijk – en Mechelen, naar Hasselt. Loccufier en Tillez, pioniers in de studie-informatie voor leerlingen. Rondreizende informatiebeurzen voor laatstejaarsleerlingen van het secundair onderwijs bestonden toen niet en de SID-ins verschenen pas in begin jaren negentig. Die uitstappen naar de verschillende hoeken van Vlaanderen, tussen januari en mei, waren voor de meereizende VUB'ers wel een belangrijke tijdsinvestering, maar je wist ons ook

te belonen, want na de show kregen we in een hotelschool in de omgeving een heerlijke maaltijd met drie à vier gangen.

We hadden elkaar leren kennen. Ik was onder de indruk van die man die op elke vergadering met vijf à zes nieuwe gedachten afkwam om de VUB in de schijnwerpers te plaatsen, onder de indruk van die man – als rector, maar ook daarna als prorector – die quasi over alles wat op de VUB leefde, kon praten.

Met jouw enthousiasme en jouw engagement voor onze alma mater was het moeilijk jou iets te weigeren en meerdere malen heb je me in je nieuwe avonturen meegetrokken.

Op één vraag ben ik je 'neen' blijven zeggen. Ik had mijn universiteit – in 1958 was dat de ULB – gekozen voor haar vrijzinnig-humanistische levensbeschouwing. Eerst op de ULB, daarna op de VUB voelde ik mij goed. Voor onze strijd rond abortus en euthanasie heb ik mee op de barricaden gestaan. Mijn beste vrienden zijn quasi allemaal broeders, maar toen je me na vele anderen vroeg om mij in de vrijmetselarij te engageren, heb ik ook aan jou 'neen' gezegd. Nochtans was en ben je nog altijd voor mij de man die de vrijzinnig-humanistische principes belichaamt. Vermoedelijk heb je mijn 'neen' niet begrepen.

Voor mij was er niets veranderd. Mijn bewondering voor jouw altijd maar nieuwe bruisende ideeën en je acties voor de humanistische maatschappij

bleef groot.

Het wetenschappelijk onderzoek binnen de VUB beter aan de buitenwereld te leren kennen, was al sinds jaren – en is het vandaag nog altijd – een van je streefdoelen. Je hebt me met dit idee verleid en ik heb nu sinds meer dan zeven jaar vormgegeven aan de 'Wetenschapskaravaan' binnen UPV. Al meer dan 30 onderzoeksgroepen uit de verschillende faculteiten hebben aan een breed publiek in een namiddag hun onderzoek duidelijk gemaakt. Dat is er ook door jouw impuls gekomen.

Beste Silvain, met jouw gedachten, met jouw acties heb je me nog meer in de maakbaarheid, in de permanente verbetering van de mens doen geloven. In het samenbrengen van welwillende en oprechte mensen ben je zeker geslaagd. Bedankt, Silvain, voor wat je me hebt meegegeven.

Henri Eisendrath

Em. prof. dr., Vrije Universiteit Brussel

NINI VRIJENS

Silvain Loccufier is een van de gedreven krachten die het openbaar onderwijs maximaal ondersteunt en overtuigd is van de meerwaarde van zijn doelstellingen. Hij heeft het stuwend vermogen om telkens weer iedereen te overtuigen zich te blijven inzetten voor de vooropgestelde doelen en voor vrijzinnige waarden.

Zijn onuitputtelijke energie, buitengewone inzicht en ervaring waren en zijn voor de uitbouw van een aantal vrijzinnige projecten onontbeerlijk. Voor advies kan ik steeds bij hem terecht. Waar blijft hij de energie vandaan halen? Het moeten bijzonder sterke batterijen zijn! En dat alles met de nodige humor en relativering! Ik vermoed dat het geheim in de kracht van zijn gezin ligt om samen met Diane, zijn kinderen en kleinkinderen, de grenzen van de vrijzinnige arbeid en broederlijkheid te verleggen.

Nini Vrijens

Em. prof. dr., Vrije Universiteit Brussel en Universiteit Antwerpen

MARC DESPONTIN

Weet u waarom de prijzen van hout en zilver stijgen bij hevige internationale politieke spanningen? Neen? Hoewel ik in Oostende als West-Vlaaming werd geboren en er 8 jaar woonde, heb ook ik twee dagen moeten nadenken voordat ik mijn geschreven nota's – ja, zo was dat toen – van de eerste les van het hoorcollege 'Theorie van het Geldwezen' van prof. S. Loccufier aan de VUB had begrepen. Hout? Neen, hoor.

'Zy' van Brugge, zet je vanachter' is op Silvain weinig toepasselijk. Steeds aan de spits: weze het o.m. als voorzitter UPV, coördinator Brugs Universitair Centrum, rector VUB, voorzitter Humanistisch Verbond, voortrekker i.v.m. het euthanasiedebat, samen met o.m. Wim Distelmans en Peter De Deyn. Dat de toenmalige Grootmeester van het Grootoosten van België daarenboven tezelfdertijd met groot enthousiasme rector van de VUB was (1986-1990), deerde hem niet. Gekend was de bijna dagelijkse vroege ochtendronde van de rector met het hoofd van de technische diensten: 'dit moet worden geschilderd, dit moet worden gekuist, op de rotules van de gebouwen moet een graffitiwerend product worden aangebracht, ...'

Indien je hem dezelfde dag zou hebben gevraagd om binnen de vier uur in Verviers aanwezig te zijn om een rede te houden waardoor de VUB één student meer zou kunnen aantrekken, dan deed hij het.

Hoewel Silvain zoals de andere rectoren een dagelijkse strijd moest voeren om het voortbestaan van de VUB te garanderen, ontsnapte niets aan zijn aandacht. Wanneer ik, als directeur van de eenheid Informatica Humane Wetenschappen, hem erop wees dat bijkomende computerlessen nodig waren, ontving ik een tiental dagen later een schets van de nieuwe lokalen ... van de hand van de rector.

Zo gaat het verhaal dat 'de çois', ondanks zijn jarenlange ervaring als

chauffeur van opeenvolgende rectoraten, eens van Silvain de raad kreeg een andere weg in te slaan om een bestemming sneller te bereiken. Zonder dralen zou hij hebben gerepliceerd: 'Mijnheer de rector, op de VUB bent U de baas; in de wagen ben ik het'.

Ken ik Silvain? Ik denk onvoldoende. Is het echt toeval dat hij Loccufier, s.j. heet? Is het echt toeval dat hij in de Pastorijweg woont? Is het Silvain of Sylvain?

Hoe kwam ik bij Silvain terecht?

Traditioneel bezochten de leerlingen van het 6de jaar van het Koninklijk Atheneum Pitzemburg te Mechelen de vier voornaamste universiteiten. De VUB was de laatste in de rij bezoeken ... dat echter niet doorging omdat de bestelde bus de geest gegeven had. Dan toch even zelf de universiteit bezoeken waarvan onze leraar Frans, de uitgesproken vrijzinnige François Goeyers, begeesterd was.

Ik koos voor de VUB en schreef mij in 1969 in aan wat ter plaatse 'de Nederlandstalige leergangen van de ULB' leken te zijn, niet wetend dat enkel nog de wet omtrent de autonomie van de VUB moest worden gepubliceerd.

In de bespreking van het boek 'De Tuin van Akademos' schreef E. Gerard in Ons Erfdeel: 'In de gangbare opvatting wordt de VUB [...] wel eens voorgesteld als "weinig meer dan een gevolg van de splitsing van de Leuvense Alma Mater: de dure oprichting van een nieuwe katholieke universiteit in Wallonië zou aldus zijn gecompenseerd door de Vlaamse vrijzinnigen ook een eigen universiteit te geven' [...]. Rector Witte stelt het kordaat anders in haar voorwoord: De VUB kreeg haar zelfstandigheid niet in de schoot geworpen, maar moest, zoals de mythische Tuin van Akademos, haar bestaansrecht afdwingen van een vijandige omgeving, waartoe niet alleen een verouderd academisch establishment, de katholieke wereld, behoorde, maar ook de Franstaligen

in Brussel en in het bijzonder in de ULB zelf'.

In mei 1970 ontving ik een tweede studentenkaart van mijn eerste studiejaar: ditmaal vanwege de onafhankelijke VUB. Indien mijn geheugen mij niet in de steek laat, was mijn studentennummer 1065.

Dat de VUB vandaag meer dan 10 000 studenten telt, had niemand durven voorspellen. We maakten kennis met een jeugdige, niet traditionele universiteit waarvan de professoren gedreven waren alsof het hun eigen zaak was. In tegenstelling tot sommige andere universiteiten kon je die professoren steeds aanspreken. Er was geen kloof tussen de student en de professor. Toen ik later zelf personeelslid werd, heb ik kunnen vaststellen dat dit een algemene attitude was, ook bij de andere personeelsleden. In een jeugdig enthousiasme bouwde iedereen mee om de droom te realiseren.

Aan de VUB had je geen verplicht opleidingsonderdeel om je van een bepaalde levensvisie te overtuigen. Neen, je nam deel aan een gemeenschap waarvan dagelijks de sfeer en de werking je tot Mens vormden.

Vele studenten zijn de VUB met een bepaalde geloofsovertuiging binnengetroten, maar hebben enkele jaren later de VUB als vrijzinnige verlaten. Ik vind het spijtig dat Silvain en de VUB de Prijs Vrijzinnig Humanisme moeten delen. Wiskundigen zouden immers aanstippen dat er tussen beide(n) geen bijectie bestaat: het is duidelijk dat Silvain meer is dan enkel de VUB en dat de VUB meer is dan enkel Silvain. Beide(n) zijn boegbeelden van de vrijzinnigheid die elk (meer dan) de volle Prijs verdienen. Besparingen?

Marc Despontin

Em. prof. dr., Vrije Universiteit Brussel

ROLAND CORLUY

Decennialang heb ik Silvain Loccufier gekend als een charmant en innemend collega die niet onverdiend de bijnaam 'Frère Sourire' droeg. Zijn belangstelling voor allerlei maatschappelijke problemen ging vaak zijn vakgebied te buiten. Zo kwam hij als rector speciaal naar Luxemburg om mee de uitreiking van de eerste FISEA-prijs voor proefdierenalternatieven bij te wonen. Ook moest ik voor hem in het kader van de Willy Calewaert-leerstoel mijn oud-professor Albert Jacquard uitnodigen om onze studenten te laten kennismaken met de humanitaire waarden die Jacquard onafgebroken in binnen- en buitenland verdedigde. Hij was overal aanwezig waar hij de uitstraling van de VUB kon bevorderen. Niet in het minst op de faculteitsdinners die hij met wijlen collega Missorten tot bloei bracht en een geest van camaraderie schiep die de Solvay-alumni nog altijd koesteren. Kortom, hij was een vrijzinnig humanist in woord en daad. Maar ook nu nog zet hij deze opdracht verder, het devies van Marnix van Sint-Aldegonde indachtig: 'repos ailleurs'.

Roland Corluy

Em. prof. dr., Vrije Universiteit Brussel

ROSETTE S'JEGERS

Allerbeste Silvain

De vraag voor deze kleine bijdrage kwam binnen op 11 april, oftewel de dag waarop ik 65 werd en het einde van een lange en gelukkige loopbaan aan 'onze' VUB zich aankondigt. Bij alle stappen die ik binnen deze instelling genomen heb, kon ik rekenen op jouw steun en advies.

Je was de charmante prof die ons wegwijs maakte in de mechanismen van het geldwezen en de financiële markten.

Jouw vakgroep en die van mijn 'patron' Henri Vander Eycken deelden dezelfde vleugel van het spiksplinternieuwe M-gebouw dat in de jaren 70 in gebruik werd genomen. Jullie medewerkers vonden gemakkelijk de weg naar elkaar en konden naar keuze doorgroeien binnen en buiten de universiteit. Als vakgroepvoorzitters hadden jullie immers niet alleen de ambitie onderzoeks- en onderwijsstaken op te nemen, maar speelden jullie ook in op het uitbouwen van de band tussen universiteit, industrie en overheid, die vitaal zou blijken voor een kenniseconomie.

Op de jaarlijkse residentiële seminars die jij en Henri organiseerden aan de Belgische kust kwam het kruim van de financiële en industriële wereld luisteren naar internationaal gereputeerde experts die de bedrijfsleiders confronteerden met de laatste evoluties waarop ze hun organisaties moesten voorbereiden: informatisering, risicomanagement, globalisering, venture capital en vele andere topics.

Neen, we schrijven niet 2017 maar 1977 ... en de universiteiten stonden nog gekend als relatief gesloten gemeenschappen. Het format van deze colloquia leidde tot reputatieopbouw voor onze jonge faculteit en gaf onderzoekers een unieke kans om mee te werken aan opdrachten gericht op het politieke instrumentarium waarmee de synergie tussen universiteiten en bedrijfsleven kon worden verbeterd.

Jullie fungeerden aldus als pioniers van de triple en zelfs quadruple helix, vooraleer die concepten gemeengoed werden in de bestuurskamers van de universiteiten. In het VUB-bestuur nam je ook toenemende verantwoordelijkheden op, eerst als decaan en later als rector. Op alle niveaus stimuleerde je netwerking en werden opleidingen en projecten op gang gebracht die onze voeling met de andere maatschappelijke spelers moesten vergroten.

In alle functies bleef je bovendien de minzame man met een warme belangstelling en een bemoedigend woord voor eenieder die een initiatief nam dat de aantrekkingskracht van onze campussen voor ogen had.

En wat mij wellicht nog het meest zal bijblijven is de manier waarop jij studenten, medewerkers en collega's beoordeelde vanuit een totaalbeeld. Een teleurstellende prestatie op een examen, een minder geslaagde tussenkomst, een slechte inschatting: je rekende er mensen niet op af, maar gebruikte het als een element van bijsturing in de leerschool van het leven.

Bedankt, Silvain!

Rosette S'Jegers

Secretaris-generaal Vlaamse Interuniversitaire Raad

JIM VAN LEEMPUT

Beste Silvain

Men zegt nogal eens 'van de doden niets dan goed'. Hetzelfde geldt meestal voor prijswinnaars. Er zijn echter gezelschappen die bij de toetreding hun leden waarschuwen elkaar niet al te overdadig te vleien. Wij behoren beide tot zo een gezelschap.

Omdat ik durf vermoeden dat in woorden en teksten je de complimenten om de oren zullen vliegen, heb ik besloten het op mij te nemen je tegen al dat gevele te beschermen en hier en daar een kleine kanttekening te plaatsen.

Je krijgt deze prijs samen met de VUB. Dat is natuurlijk geen toeval. Je bent jarenlang de fantastische sterhouder geweest die binnen de universiteit het vrijzinnig gedachtegoed verdedigde wanneer dat nodig bleek. Loslaten is echter niet je sterke kant. Wanneer jongere mensen zich opwerpen om de fakkel over te nemen, heb je de neiging ze met vaderlijke raad bij te staan, maar ook met vaderlijke gestrengheid te bejegenen indien ze die raad niet opvolgen. De VUB hanteert sinds enkele jaren de slogan 'redelijk eigenzinnig'. Die is zeker ook op jou van toepassing, maar dan soms op het randje van 'onredelijk eigenzinnig'. Ik herinner mij een subsidieaanvraag voor een van de vele organisaties waarvan je voorzitter was. Toen de overheid regels oplegde die niet strookten met wat volgens jou de opdracht van de vereniging was, hebben de jongeren heel hard moeten pleiten om toch een aanvraag te mogen indienen waardoor ze kans maakten hun subsidies te behouden.

En nog een laatste. Niemand weet als voorzitter beter dan jij samen te vatten of te verhelderen wat een spreker gezegd heeft. Je vergeet echter af en toe wel eens de uitspraak van Goethe, 'in de beperking toont zich de meester'.

Silvain, hopelijk neem je me deze opmerkingen niet kwalijk. Je weet dat ik een enorme bewondering heb voor je inzicht, je werklust, je gedrevenheid en je inzet voor de vrijzinnigheid.

Jim Van Leemput

Ere-algemeen-directeur Vrije Universiteit Brussel
Voorzitter IMD Antwerpen

WILFRIED VAN DER BORGH

Mijn eerste kennismaking met de naam – niet met de persoon – van Silvain Loccufier was met de gemeenteraadsverkiezingen van 10 oktober 1982. Silvain was, en is nog steeds, woonachtig in Affligem, fusiegemeente van de voormalige gemeenten Essene, Hekelgem en Teralfene. Affligem is een buurgemeente van Liedekerke waar ik zelf ook woon. De socialisten, SP, beslisten om opnieuw met een aparte lijst aan de verkiezingen deel te nemen. Lijsttrekker werd Maurice Willems, in 1958 al lijsttrekker in deelgemeente Teralfene, maar daarna door meningsverschillen met de conservatievere BSP'ers geen kandidaat meer. Pittig detail: Carla Galle, eveneens woonachtig in Affligem en toenmalig partijsecretaris van de SP, werd veelvuldig gepolst om de lijst te vervolledigen en te versterken, maar kon niet overtuigd worden en gaf niet thuis. Lijstduwer werd dan Silvain Loccufier, die er samen met de andere kandidaten in slaagde en ervoor zorgde dat de SP toch terug één zetel binnenhaalde. Jammer genoeg werden de kaarten zodanig geschud dat ze uit de boot vielen bij de coalitievorming.

Jaren later leerde ik Silvain persoonlijk kennen in vrijzinnige middens, o.m. via heel wat vrijzinnige verenigingen waar we elkaar regelmatig ontmoeten. Zo maken we samen deel uit van de raad van bestuur van UVV/deMens.nu. Regelmatig doen we de verplaatsingen samen. Ik kijk steeds uit naar de verrijkende gesprekken die we op de heen- en terugreis voeren. Zijn niet aflatende inzet en zijn blijvende passie verbazen me nog steeds meer en meer. Zijn frisse ideeën en toekomstvisie tonen aan dat leeftijd geen vat op hem heeft.

Silvain is steeds bereid om bij te springen en te helpen waar nodig. Iemand die steeds zijn verantwoordelijkheid opneemt. Een stuwende en begeesterende kracht voor zoveel en zovelen. Een vrijzinnige uit de duizend.

Wilfried Van der Borgh

Voorzitter IMD Oost-Vlaanderen

ANNE-FRANCE KETELAER

Silvain Loccufier, een vrijzinnig humanist pur sang

Al van in zijn humanioratijd had de microbe van het vrijzinnig humanisme de jonge Silvain goed te pakken. De student van het Koninklijk Atheneum Brugge kwam in contact met het Humanistisch Verbond en woonde de lezingen gepassioneerd bij. Het vrijzinnig humanisme vormde vanaf dan de rode draad in zijn leven. Hij werd een gegeerd spreker die met een manifeste bevlogenheid overal in Vlaanderen zijn levensbeschouwing en de daaraan inherente waarden promootte. Hij stimuleerde mee het ontstaan van een levensbeschouwelijke gemeenschap die vanuit een verlicht waardenkader een eigen identiteit ontwikkelde en vooral een positieve boodschap bracht. Mede onder zijn impuls werd een anti-beweging een volwaardige levensbeschouwelijke gemeenschap met een uitgesproken menselijk gelaat. Hij zette

zich in voor de ruime georganiseerde vrijzinnigheid en voor de erkenning van de vrijzinnig-humanistische levensbeschouwing. De vrijzinnigheid kreeg een belangrijke stem in de debatten rond de ethische thema's in onze samenleving. Silvains enthousiasme werkte aanstekelijk. Niet alleen in zijn hoedanigheid van spreker, maar zeker ook van rasechte lobbyist was hij consequent aanwezig op tal van activiteiten waar hij medestanders en organisaties systematisch aanspoorde tot het bedenken en opzetten van maatschappelijk interessante projecten vanuit een seculiere invalshoek. Hij zou tal van mandaten opnemen in vrijzinnige verenigingen, waarvan de opsomming ons te ver leidt binnen dit korte bestek. Bij deMens.nu – Unie Vrijzinnige Verenigingen vzw is hij tot op heden lid van de raad van bestuur.

Vrijheid, gelijkheid, broederlijkheid en de universele mensenrechten staan centraal in zijn denken en handelen. Vrij onderzoek vertaald in de leuze *scientia vincere tenebras* van zijn dierbare VUB is zijn leitmotiv. Hij verbindt stevast de Vrije Universiteit Brussel, de vrijzinnig-humanistische gemeenschap en de maatschappij en brengt zo wetenschap, filosofie en andere disciplines tot bij de

mensen. Met Uitstraling Permanente Vorming-VUB beschikt hij over een breed netwerk van wetenschappers, experts en ervaringsdeskundigen die instaan voor een gevarieerd kennis-aanbod. Zelf voorzitter van het Brugs Universitair Centrum (BUC), ligt hij aan de basis van de oprichting van andere West-Vlaamse kernen, trouw aan zijn roots. Gepassioneerd door kunst brengt hij ook kunstprojecten, zoals de theatermonoloog 'De Muur van de Vermisten' n.a.v. het begin van WO I 100 jaar geleden, tot in de huiskamer.

In zijn eigen huiskamer is Silvain bovenal een familieman die tijd maakt voor zijn gezin. Een fiere opa die prominent aanwezig was op de Lentefeesten en Feesten Vrijzinnige Jeugd van zijn kleinkinderen. Een fervent verdediger van het gemeenschapsonderwijs in de educatie van zijn kroost. Een verantwoordelijk man die de toekomst van het vrijzinnig humanisme in eigen kring heeft geborgd.

Maar ook ver daarbuiten. Ik hoor hem nog zeggen: 'Wie met zijn gezicht naar het verleden staat, heeft geen oog voor de toekomst'. Zijn passie voor het vrijzinnig humanisme deed de rest.

Anne-France Ketelaer

Algemeen directeur deMens.nu

MARINA VAN HAEREN

© ISABELLE PATEER

Ik ken Silvain al vele jaren, als erevoorzitter van het Humanistisch Verbond, als bestuurslid van deMens.nu en als vertegenwoordiger van o.a. UPV-VUB en het Wetenschappelijk Steunfonds VUB. Een boegbeeld van de georganiseerde vrijzinnigheid.

De man die nooit dogmatisch denkt, maar wel vanuit een waardenkader waarin de mens centraal staat.

De man die staat voor eenvoud, openheid, duidelijkheid, originaliteit en vrolijkheid.

De man van rede, passie, empathie, met een groot gevoel van rechtvaardigheid en met respect voor anderen overtuiging.

De man van volharding, met een vooruitziende blik, met een organisatorisch talent. Dat alles verklaart het succes

van de vele projecten die hij op de rails zette en in de toekomst nog zal realiseren.

De man die door zijn gedrevenheid jongeren en vrijwilligers weet te motiveren.

Silvain, de bijzonder vriendelijke man met de brede glimlach.

Beste Silvain, voor mij ben jij een Groot Man! Een sterke man! Je weet dat achter een sterke man een sterke vrouw staat. Jouw vrouw Diane, die er altijd is en jou steunt. Bedankt, Diane. Beste Silvain, van harte proficiat met de Oscar van het Vrijzinnig Humanisme. Bedankt voor de vriendschap, het vertrouwen en de samenwerking.

Marina Van Haeren

Algemeen directeur deMens.nu, op rust
Voorzitter HVV-Brussels Gewest

Silvain Loccufier, een

PORTRET VAN SILVAIN LOCCUFIER, 19/02/1990 (COLLECTIE CAVA, FOTOGRAAF HILDE BRAET)

1. SILVAIN LOCCUFIER ALS ACADEMICUS

Silvain Loccufier wordt op 1 november 1934 geboren in Brugge, de stad die niet zo lang zijn woonplaats is, maar die hem nooit meer loslaat. Hij gaat er naar de Rijksmiddelbare Jongensschool en naar het Koninklijk Atheneum. Vervolgens studeert hij economie aan de Gentse Rijksuniversiteit (1954-1959). Hij haalt er drie diploma's: dat van licentiaat in de economische wetenschappen, dat van licentiaat in de handels- en financiële wetenschappen en ten slotte het aggregaat voor het hoger secundair onderwijs. Met zijn verhandeling, 'De ontwikkeling van de Geldhoeveelheid in België na de Tweede Wereldoorlog', wordt hij laureaat van de Kredietbank. Als veelbelovend vorser krijgt hij een studiebeurs van het Ministerie van Nationale Opvoeding, waarmee hij een jaar in Keulen kan gaan studeren. In Duitsland vormt hij zich verder in de Bankwetenschappen. En ook de Duitsers zijn enthousiast: de Alexander von Humboldtstiftung financiert er nog een jaartje bij en in juli 1960 behaalt hij zijn doctoraatstitel met een doctoraat over 'Die Belgische Währungsreform' (De

Belgische monetaire hervorming). Na Keulen zal hij heel wat wegen bewandelen. Eerst doet hij zijn – toen nog verplichte – legerdienst. Hij zal bij het leger uiteindelijk afzwaaien als Eerste-Luitenant der Reserve, een officiersfunctie, wat zijn talent voor leiding geven al direct duidelijk maakt. Vervolgens wordt hij assistent aan het Seminarie voor Financiële Economie in Gent (tot 1965) en ook vorser bij het departement Toegepaste Economie aan de universiteit van Cambridge. Hij neemt diverse kortere docentschappen waar, zowel aan het Rijksuniversitair Centrum van Antwerpen, als bij het Ministerie voor Buitenlandse Zaken, als bij de Nederlandstalige afdeling van de ULB. Dit laatste mondt uit in een deeltijds docentschap in 1967 en ten slotte in een voltijds professoraat aan de VUB vanaf 1 oktober 1969. Zijn publicaties (vanaf 1958) zijn hooggespecialiseerd en blijven niet onopgemerkt. België worstelt immers met economische problemen. De regering-Eyskens probeert de naoorlogse de-industrialisering van Wallonië tegen te gaan en de economische expansie van Vlaanderen te stimuleren door de

wetten op de economische expansie (vanaf 1959). Een bekwaam econoom kan daarbij helpen en vanaf 1962 wordt Silvain Loccufier gevraagd om in enkele regionale ontwikkelingscomités adviesfuncties waar te nemen. Hij wordt in 1965 ook lid van het Comité voor het Economisch Beleid op Middellange termijn bij de EEG. Dit alles zal hem aanzetten om te publiceren over regionale economische ontwikkeling en internationale economische planning. Van 1966 tot 1969 werkt hij voor het Bureau voor Economische Programmatie en het kabinet van de vice-eersteminister en later voor het kabinet van de Minister van Economische Zaken. Op 1 oktober 1969 neemt hij ontslag uit deze functies, om zich volledig aan zijn academische functies te kunnen wijden.

“Zijn publicaties zijn hooggespecialiseerd en blijven niet onopgemerkt.”

Silvain Loccufiers leeropdracht in Brussel begint met de cursus 'Economische en Financiële aspecten van de Verzekeringen' in 1967. Het jaar daarop komt daar 'Economische Structuren en Economische Systemen' bij en vanaf 1969 diverse cursussen zoals 'Theorie van het Geldwezen', 'Openbare Financiën', 'Nijverheidsboekhouden', 'Organisatorische en Financiële Aspecten van de Sociale Zekerheid'. Het heeft geen zin om hier alle cursussen die hij doceert op te sommen, maar de cursussen 'Actuele Financiële Problemen' (waarschijnlijk interessant voor bijna elke student!), 'Bedrijfseconomie van de Gezondheidsinstellingen' en 'Gezondheidseconomie' geven wel aan hoe ruim zijn financiële denken gaat. Ondertussen wordt hij gevraagd voor tal van academische functies, wat zal leiden tot het decanaat van de faculteit Economische, Sociale en

vrijzinnig academicus

Politieke Wetenschappen in 1985 en tot zijn verkiezing als rector in 1986. Hij zal die laatste functie blijven uitoefenen tot 1990, wat overeenkomt met de op dat ogenblik geldende maximale termijn (2 x 2 jaar) voor een rector aan de VUB. De nieuwe rector begint niet onvoorbereid aan zijn opdracht. Tijdens zijn decanaat wordt het 15-jarig bestaan van de universiteit gevierd en dat geeft hem de kans om al een korte balans op te maken in verband met de evolutie van het aantal studenten, de evolutie in het onderwijs, de ontwikkeling van het wetenschappelijk potentieel en het dienstbetoon, de internationale uitstraling en de vrijzinnigheid in Vlaanderen. Hij zal met veel energie op al deze terreinen inzetten onder het thema 'maatschappelijke integratie'. Voor hem moet de universiteit geen ivoren toren met wetenschappers zijn, maar in de wereld staan en een voortrekkersrol spelen in de vernieuwing. De economische crisis woedt in deze periode nog altijd en op de subsidies wordt bezuinigd, dus Silvain Loccufier wil extra fondsen vinden om nieuwe mogelijkheden te kunnen ontwikkelen. Op dat moment kunnen de universiteiten alleen in bestaande derdecyclusopleidingen extra afstudeerrichtingen inbouwen. Hij wil de onderwijsopdracht dus maximaliseren en stimuleert de professoren om nieuwe initiatieven te nemen, want nieuwe opleidingen betekenen extra studenten en extra studenten geven recht op meer subsidies. Een aantal nieuwe diploma's, bijzondere licenties genoemd, zien het licht. Verschillende van deze nieuwe opleidingen hebben te maken met technologische ontwikkeling, maar niet uitsluitend. De baseline blijft toch de denkende mens die de maatschappij vorm geeft. Het is niet verbazend dat Silvain Loccufier dus ook pleit voor een Cultuuruniversiteit en nog andere initiatieven stimuleert. Hij meent dat jongeren die minder mogelijkheden hebben om te studeren, die kansen wel moeten krijgen en goed ondersteund moeten

worden. Hij zal zich daarom inspannen om het systeem van programma's voor werkenden (avondstudenten) en werkzoekenden verder uit te bouwen. Om die groepen meer mogelijkheden te geven, worden drie zelfstudiecentra ingericht (1986-1989). Hij is ook sterk begaan met de integratie van personen met een handicap en er wordt technologie ontwikkeld om cursussen in braille te produceren. Dit initiatief zal later leiden tot een echt inclusiebeleid. Silvain Loccufier meent ook dat jonge sporters moeten kunnen studeren. Het programma Topsport en Studie ontstaat in 1987.

“Voor hem moet de universiteit geen ivoren toren met wetenschappers zijn, maar in de wereld staan en een voortrekkersrol spelen in de vernieuwing.”

Reeds in zijn eerste ambtsjaar heeft een hervorming van het onderzoeksbeleid plaats. De researchactiviteiten worden opgedeeld in een zaainiveau, een incubatieniveau en een excellentieniveau, wat nieuw onderzoek (naast de bestaande NFWO – nu FWO – -kanalen) stimuleert en succesvol onderzoek de kans geeft om te groeien. Het onderzoeksbeleid wordt twee jaar later ook ondersteund door een universitaire uitgeverij, de VUBPress, waar Els Witte de drijvende kracht wordt. Voor het academisch onderzoek zet Silvain Loccufier zich in voor de informatica-uitrusting. Er wordt onder meer een supercomputer (CRAY) gekocht, om optimale wetenschappelijke rekencapaciteit te hebben. Hij stimuleert initiatieven om de weten-

schap naar de maatschappij te brengen, bijvoorbeeld door vorsersdagen of door de tentoonstelling 'De Spiraal van het Weten'. Deze ideeën zullen uitmonden in de eerste Wetenschapsweek (1988), die later veralgemeend wordt in Vlaanderen.

Silvain Loccufier zet zich eveneens enorm in voor de internationalisering van de universiteit. Hij pleit voor maximale deelname aan de Erasmus-programma's voor de uitwisseling van studenten en docenten. Al in 1988 vraagt hij dat de universitaire gemeenschap multicultureel zou denken en klaagt hij aan dat de Vlaamse universiteiten maar 2% EG-studenten mogen inschrijven (eventuele bijkomende EG-studenten worden niet gefinancierd). Uiteraard heeft Brussel als internationale stad het potentieel om veel studenten van buitenlandse afkomst aan te trekken. Die hebben voor een internationale carrière ook een internationaal diploma nodig. De VUB richt daarop een op Amerikaanse leest geschoeide universiteit op: in 1987 gaat – in samenwerking met Boston University – het Vesalius College van start. Met de uitbouw van derdecyclusopleidingen komen naast de Nederlandstalige opleidingen ook een aantal Engelstalige opleidingen aan de VUB tot stand, zoals de Master in Human Ecology (1988). Silvain Loccufier probeert de internationale netwerken uit te breiden, wat mede lukt dankzij EEG-programma's en programma's van het ABOS (Algemeen Bestuur voor Ontwikkelings Samenwerking). Er wordt een groot aantal akkoorden met buitenlandse universiteiten afgesloten. Zijn internationaliseringsbeleid krijgt ten slotte een boost door het ontstaan van het Unica-netwerk (1990), het netwerk van hoofdstedelijke universiteiten. De idee hiervoor komt van de ULB, maar uiteraard ziet Silvain Loccufier hier enorme kansen voor de VUB en weet hij de universiteit ten volle bij het initiatief te betrekken.

FRANZ BINGEN, SILVAIN LOCCUFIER, PATRICK DE BAETSELIER, PAUL DE VROEDE EN MICHEL MAGITS OP DE UITREIKING VAN DE PRIJS HILDE BRUERS, 07/11/1994 (COLLECTIE CAVA, FOTOGRAAF HILDE BRAET)

“Hij zal zich gedurende zijn gehele loopbaan inzetten voor de georganiseerde vrijzinnigheid en het voortouw nemen binnen tal van vrijzinnige organisaties.”

2. SILVAIN LOCCUFIER ALS VRIJZINNIGE

Als jongeman komt Silvain Loccufier op het Atheneum te Brugge in contact met het vrijzinnig gedachtegoed. Wanneer zijn leerkrachten een sectie van het Humanistisch Verbond oprichten, woont hij op hun uitnodiging de lezingen bij. Dit is het begin van een levenslange overtuiging en betrokkenheid. Die overtuiging zal hem ook tot bij de Aalsterse loge Ontwaken voeren, die deel uitmaakt van het Grootoosten van België (GOB). Van 1984 tot 1986 zal hij Grootmeester zijn van het GOB. In die hoedanigheid zal hij een belangrijke rol spelen in een interbediëntieel congres dat ‘de vrijzinnigheid in een pluralistisch Vlaanderen’ bestudeert (1985).

Silvain Loccufiers levensbeschouwelijk engagement komt al sterk tot uiting tijdens zijn loopbaan aan de VUB. Hij is in 1970 betrokken bij Uitstraling Permanente Vorming (UPV) en hij draagt de vrijzin-

nig-humanistische waarden enthousiast uit door aan de universiteit extra aandacht te vragen voor de vrijzinnigheid in Vlaanderen en door de nadruk te leggen op het engagement en het vrij onderzoek dat de universiteit bezielt. Hij plaatst de mens centraal. In zijn eerste openingsrede als rector neemt hij stelling tegen hogere inschrijvingsgelden en komt hij op voor de sociale voorzieningen van de studenten. In de tweede benadrukt hij dat de universeel gevormde en denkende mens het antwoord moet zijn op de toenemende fractionering van de kennis en technologisering van de wereld. Hij zal deze universele vorming, die tegelijk gepaard gaat met openheid en kritische zin, blijven benadrukken.

In 1990 wordt Silvain Loccufier gevraagd om zich kandidaat te stellen als voorzitter van het Humanistisch Verbond (HV). Tot verbazing en vreugde van de vraagstellers – hij is immers als prorektor ook druk bezet – zegt hij ja. Hij zal zich gedurende zijn gehele loopbaan inzetten voor de georganiseerde vrijzinnigheid en het voortouw nemen binnen tal van vrijzinnige organisaties, dit zowel op lokaal als op nationaal en internationaal niveau. Zo wordt hij o.m. (waarnemend) lid en ondervoorzitter van de Raad van Beheer van UPV en voorzitter van een aantal lokale afdelingen hiervan, zoals het Brugs Universitair Centrum en de UPV-kern Oostende “Jan Du Four”. Bij de oprichting van de Humanistisch Vrijzinnige Dienst wordt hij voorzitter daarvan, hij is een tijd lid van de Algemene Vergadering van Vrijzinnig Studie-, Archief- en Docu-

mentatiecentrum Karel Cuypers en hij zetelt geruime tijd in de raad van beheer van de Unie Vrijzinnige Verenigingen en uiteraard eveneens in die van het Humanistisch Verbond. Verder vertegenwoordigt Silvain Loccufier HV ook enige tijd in The International Humanist and Ethical Union.

Onder zijn voorzitterschap begeeft HV zich steeds vaker op onbekend terrein en zet het in op meer diverse onderwerpen: er wordt gewerkt rond thema’s als migratie en multicultureel samenleven en er wordt een werkgroep rond homofilie opgericht. Ook oefent Silvain Loccufiers universitaire achtergrond een onmiskenbare invloed uit op de richting van HV, dat o.a. zal inzetten op het uitge-

“Silvain Loccufier heeft op iedereen die hem kent indruk gemaakt door zijn energieke aanpak.”

ven van (wetenschappelijke) publicaties over ethische kwesties en het organiseren van zittingen en congressen met een academische inslag. Hij heeft met andere woorden op verschillende manieren een niet te onderschatten invloed gehad op de beeldvorming van de vereniging. Silvain Loccufier benadrukt meermaals dat het Humanistisch Verbond een belangrijke rol moet spelen bij ethische en levensbeschouwelijke discussies. Het mag dan ook niet verwonderen dat hij geregeld in zijn pen kruipt. Als voorzitter van HV schrijft hij editorials, als professor artikels in verschillende vrijzinnige tijdschriften. Hij is immers de mening toegedaan dat vrijzinnigen het aan zichzelf verplicht zijn om hun gedachtegoed te verdedigen en zo een humanistische wereld te waarborgen. In zijn redactionele artikels plaatst hij de vrijzinnige waarden dan ook stevast centraal en trekt fel van leer tegen de “zogenaamde grote morele gezagsdragers” die bepaalde thema’s met geen stok willen aanraken. Hij behandelt onderwerpen als de depenalisering van abortus, het

debat rond de legalisering van euthanasie, de rechten van homoseksuelen, de Golfoorlog en de oorlog in Joegoslavië. Silvain Loccufier is er stellig van overtuigd dat HV prioriteit moet geven aan de aanpassing van art. 117 (over de financiering van de erkende erediensten; later art. 181) van de Grondwet en zal de erkenning van het vrijzinnig humanisme gepassioneerd bepleiten in de pagina’s van Het Vrije Woord en in verschillende lokale tijdschriften. Op de Wet betreffende de euthanasie zou het nog wachten zijn tot 2002, maar een aantal van de grote doelstellingen, zoals de Wet betreffende de zwangerschapsafbreking en de grondwettelijke erkenning van de vrijzinnigheid, worden begin jaren 1990 gerealiseerd.

In 1995 veroorzaakt het decreet op het ‘volksontwikkelingswerk in verenigingsverband’ structurele veranderingen bij HVV, dat als koepelorganisatie boven HV en OVM fungeert. Belangrijk is dat er naast de educatieve functie nog drie andere functies aan het verenigingsleven worden toegekend: een ontmoetingsfunctie, een culturele functie en een sociale functie. Dit wordt ook zo opgenomen in de nieuwe statuten van HVV van datzelfde jaar. Silvain Loccufier omarmt deze nieuwe functies vol overgave. Net zoals hij in het verleden streefde naar een systematische verbinding tussen de VUB, de georganiseerde vrijzinnigheid en de maatschappij, kiest hij ook nu resoluut voor een verbindende houding. Hij zet zich in om mensen samen te brengen en verenigingen te mobiliseren. De onderlinge banden tussen de verschillende vrijzinnige organisaties dienen te worden aangehaald om zo de vrijzinnige gemeenschap te versterken. Vanuit de raad van beheer van HV wordt toenadering gezocht met de basis en met de lokale afdelingen. Om het contact met het nationaal bestuur te verbeteren, houdt Silvain Loccufier een bezoekronde bij deze lokale afdelingen. Hij organiseert tevens contactdagen met vertegenwoordigers van HV in aanverwante verenigingen en met de voorzitters van die verenigingen. Hij dringt ten slotte ook aan op een doorlichting van de H-familie om zo tot een verbeterde werking te komen.

3. SILVAIN LOCCUFIER: EEN PERSOONLIJKHEID!

Silvain Loccufier heeft op iedereen die hem kent indruk gemaakt door zijn energieke aanpak. Uiteraard helpt hij – als verbinder – congressen en lezingen te verwezenlijken, maar ook bij de tweewekelijkse donderdagnamiddagvoordrachten en de zondagsgesprekken van UPV, de jaarlijkse studiedagen van de zee enz. heeft hij een trekkersrol gespeeld. Als de Zangfaculteit van de VUB op vrijdagavond optreedt in Hasselt en de dag nadien in Oostende, dan is hij daar telkens aanwezig om het publiek officieel te begroeten. Silvain Loccufier vindt naast zijn drukke dagtaak (als prof, rector, voorzitter van deze of gene vereniging) altijd de tijd om zich ook te verdiepen in en in te zetten voor andere zaken binnen zijn zeer uitgebreid interessegebied. Als ‘uomo universale’ liggen kunst en cultuur hem na aan het hart. Hij doet niets liever dan vrijzinnige kunstenaars in het voetlicht plaatsen. Daarbij is hij enthousiast over vele kunstvormen, want hij heeft een brede interesse.

In zijn functies is Silvain Loccufier altijd zeer efficiënt geweest. Hij paart een natuurlijke charme aan leiderschap, is goedlachs, heeft een waakzaam oog en schroomt niet om dingen te vragen. Leo Ponteur daarover: “Silvain is altijd al een veldheer geweest die snel en direct optreedt, eerder dan iemand die zijn tijd afwacht om zijn punt te scoren”. De manier waarop hij dingen vraagt, daar kan je geen nee op zeggen. Temeer niet, omdat zijn tomeloze inzet ontwapenend is en hij het altijd voor de vrijzinnigheid of de VUB doet. Sonja Eggerickx getuigt: “Zijn morele steun aan de georganiseerde vrijzinnigheid kan niet genoeg herhaald worden”. Michel Magits zegt: “Wat hem kenmerkt, is zijn ongeëvenaarde creativiteit om activiteiten in te richten teneinde de uitstraling van de VUB te verzorgen. (...) Zijn dadendrang is onstuitbaar en daardoor realiseert hij wel zaken die oorspronkelijk niet realiseerbaar oogden”. Niet verbaasd dus dat nauwelijks iemand zich de datum van zijn emeritaat (2000) herinnert. Hij ging immers gewoon door, zowel met lesgeven als met organiseren. Inspecteur NCZ Luc Meys omschrijft het werk

SILVAIN LOCCUFIER AAN HET WOORD TIJDENS DE ACADEMISCHE ZITTING IN DE GOTISCHE ZAAL VAN HET STADHUIS TE BRUGGE, 22/09/1990 (COLLECTIE CAVA, FOTOGRAAF HILDE BRAET)

“Hij paart een natuurlijke charme aan leiderschap, is goedlachs, heeft een waakzaam oog en schroomt niet om dingen te vragen.”

van Silvain Loccufier in één quote: “Een niet-aflatende missie tot combattieve uitbouw, zachtvaardige waardenverbreiding en blijvende betekenis van de georganiseerde vrijzinnigheid en van onze vrijzinnig-humanistische waarden. A man for all seasons, extreme temperatuurverschillen inbegrepen. Mocht hij noodzakelijkerwijs daartoe – als Bruggeling – het Zwin dienen te ontzanden, hij zou de uitdaging nog aangaan ook”.

Als voorzitter van HV reikt Silvain Loccufier tot drie keer toe de Prijs Vrijzinnig Humanisme uit: aan Lucienne Herman-Michielsens (1991), aan Regine Beer (1993) en aan Leo Apostel (1995). Op 21 juni 2017 mag hij hem ontvangen. Het is een kroon op zijn werk.

PROF. DR. FRANK SCHEELINGS
COÖRDINATOR CAVA,
UNIVERSITEITSARCHIVARIS VUB

De relatie tussen de Vrije Universiteit Brussel en het vrijzinnig humanisme in historisch perspectief

CAMPUS OEFENPLEIN, 10/1996 (COLLECTIE CAVA, FOTOGRAAF HILDE CHRISTIAENS)

1. EEN BEETJE GESCHIEDENIS...

De Vrije Universiteit Brussel (VUB) is een belangrijk steunpunt in de vrijzinnig-humanistische gemeenschap in Vlaanderen. Haar geschiedenis begint met de oprichting van de Université Libre de Bruxelles (ULB) in 1834 en de Nederlandstalige studenten die er gaan studeren. In 1877 noemen ze hun studentenkring de 'Vrijzinnige Studentenkring Geen Taal, Geen Vrijheid', waarmee ze aangeven dat zij

“De rol die de VUB zal spelen in de secularisering van Vlaanderen in het laatste kwart van de 20ste eeuw kan moeilijk onderschat worden.”

een vrijzinnig-humanistische levensbeschouwing aanhangen. Ze zullen zich manifesteren als progressieve liberalen en verdedigers van de Vlamingen. Dat is op dat moment een humanistische stellingname, want de Vlamingen zijn in de 19de eeuw op maatschappelijk gebied sterk achtergesteld in de Belgische Staat en worden door de Franstalige meerderheid behandeld als een achterlijke minderheid. Het duurt nog tot in de jaren 1950 tot ver-

schillende drukingsgroepen ontstaan die systematisch opkomen voor een Nederlandstalig vrijzinnig onderwijs op de ULB. In 1955 wordt het VNVHO (de Vereniging voor Nederlands Vrijzinnig Hoger Onderwijs) opgericht, bestaande uit een aantal invloedrijke alumni en politici die de verdubbeling van de cursussen nastreven. Het jaar erna volgt de Nederlandstalige Oudstudentenbond. De ULB zal mondigesmaat verdubbelen (Nederlandstalige cursussen invoeren). De studentenrevoltes van 1966-1969 te Leuven, Gent en Brussel hebben als resultaat dat de Raad van Bestuur van de ULB uiteindelijk de controle verliest. Op 13 december 1968 spreekt hij zich uit voor een structurele verdubbeling vanaf 1 oktober 1969. De VUB verwerft op 28 mei 1970 met terugwerkende kracht de rechtspersoonlijkheid, waardoor het een zelfstandige instelling wordt.

“Het claimt de vrijheid van denken en laat de wetenschappelijke ongebondenheid primeren.”

Op het moment dat de VUB wordt opgericht, staat de georganiseerde vrijzinnigheid in Vlaanderen nog in de kinderschoenen. De enige vrijzinnig-humanistische instellingen die op dat moment een rol van betekenis spelen – lokale groepen daargelaten – zijn het Humanistisch Verbond (*1951), Humanitas (*1958), de Oudervereniging voor Moraal (*1961 als werkgroep, *1967 als vzw) en de Unie Vrijzinnige Verenigingen (*1966). De Humanistische Jongerenbeweging (*1968) en de Stichting voor Morele Lekebijstand (*1968) zijn nog maar juist opgericht. De opening van een Nederlandstalige vrijzinnig-humanistische universiteit, tenslotte toch een maatschappelijk ankerpunt, is dan ook een geweldige en wat onverwachte meevaller voor de vrijzinnige beweging in Vlaanderen. Van hieruit zullen in de

decennia die volgen, verschillende vrijzinnige initiatieven en onderzoeken gelanceerd en gesteund worden. De jeugd kan er bovendien een op vrijzinnig-humanistische gronden geïnspireerd onderwijs genieten. De rol die de VUB zal spelen in de secularisering van Vlaanderen in het laatste kwart van de 20ste eeuw kan dan ook moeilijk onderschat worden.

Hoewel de politici de universiteit in 1969 een maximum van 5 500 studenten toewijzen, wordt dit aantal al in 1980 overschreden. De universiteit groeit gestaag verder tot 1999, wanneer het aantal stagneert rond 9 000 studenten, om in 2008 verder te groeien en in 2015/16 14 750 studenten te bereiken. Reken men al de studenten van de Universitaire Associatie Brussel (het samenwerkingsverband tussen diverse hogescholen en universiteiten in Brussel) en de studenten van de opleidingen van het CVO-Brussel, die les volgen in de gebouwen van de VUB, dan zou het aantal de 20 000 ruim overtreffen. De Universitaire Associatie biedt vandaag ca. 180 opleidingen aan.

2. DE BAND MET DE VRIJZINNIGHEID: VRIJ ONDERZOEK CENTRAAL

Elke universiteit met een levensbeschouwelijk karakter worstelt nogal eens met dat profiel. Vooral universiteiten ontstaan vanuit een op dogma's gebaseerde leer, zitten met een dilemma. Op de VUB heeft het bestuur zich regelmatig de vraag gesteld of het levensbeschouwelijk karakter niet te sterk gebonden is aan de structuren van de georganiseerde vrijzinnigheid en of dat het wetenschappelijke karakter niet in de weg staat. Bij het ontstaan van de Vrije Universiteit Brussel wordt discussie gevoerd over de betekenis van het eerste woord. Slaat het 'Vrije' op 'Vrijzinnig' en moet VUB gelezen worden als Vrijzinnige Universiteit Brussel? In dat geval zou de universiteit beschouwd kunnen worden als deel van de georganiseerde vrijzinnigheid. Of slaat 'Vrije' op iets anders, bijvoorbeeld op het feit dat ze behoort tot het vrije onderwijs-

GRAFFITI "WEEK VAN DE VERLICHTING", AANGEBRACHT OP STUDENTENHUIS OP CAMPUS OEFENPLEIN, 23/05/2017 (COLLECTIE CAVA, FOTOGRAAF MARLIES HOEBEEK)

“Ze is doordrenkt van een vrijzinnig-humanistische levensfilosofie, waarin vrijheid, verdraagzaamheid, verscheidenheid en verantwoordelijkheid centraal staan.”

net? In de statuten van 1969 staat dat de VUB het Vrij Onderzoek tot grondslag heeft. Bij de hervorming van het organiek statuut van de universiteit op 18 januari 1994 besluit het bestuur daarom dat 'Vrije' moet gelezen worden als 'gegrond op het beginsel van Vrij Onderzoek ten bate van de vooruitgang van de mensheid'. Het claimt daardoor de vrijheid van denken en laat de wetenschappelijke ongebondenheid primeren. Daarmee kan de kwaliteit van de VUB onbesproken zijn in het Vlaamse onderwijs- en onderzoekslandschap. Tegelijk wordt in de missie van de universiteit ook gezegd dat ze zich moet inspannen om academisch onderwijs en onderzoek maatschappelijk in te schakelen in een geest van sociale bewogenheid. Hiermee geeft de universiteit een expliciet humanistische visie weer op haar taak in de maatschappij. Dat maakt de positie van de VUB ten opzichte van andere universiteiten duidelijk. De KU Leuven benadrukt haar christelijke achtergrond, wat overigens een religieus humanisme niet uitsluit. →

LOOP TEGEN HET RACISME, 30/04/1993 (COLLECTIE CAVA, FOTOGRAAF HILDE BRAET)

“De vrijzinnige ingesteldheid is zeker niet alleen het terrein van de menswetenschappers.”

De Gentse en Antwerpse universiteiten zullen wijzen op pluralisme en op de aanwezigheid van vrijzinnig-humanistische professoren (naast andere levensbeschouwingen). Bij de VUB is dat anders: ze is doordrenkt van een vrijzinnig-humanistische levensfilosofie, waarin vrijheid, verdraagzaamheid, verscheidenheid en verantwoordelijkheid centraal staan.

3. VRIJZINNIG-HUMANISME TOEGEPAST

Als de VUB in de jaren 1970 vorm krijgt, komen de vrijzinnige en humanistische principes al gauw tot uiting. De Gezondheidsdienst en het UZ-Jette raken bij studenten en bij scholieren van de middelbare school bekend om het, dan nog illegaal, uitvoeren van abortus. Veel tieners, die door de ongewenste zwangerschap vrezden voor hun toekomst, zijn de VUB-diensten in alle stilte dankbaar voor de clandestiene hulp. Prof. J.J. Amy wordt daar zelfs voor gearresteerd, maar hij blijft trouw aan de principes. De abortuswet zal nog tot 1990 op zich laten wachten. In het op dat moment nog door de CVP gedomineerde België, krij-

gen de medici in Jette uiteraard op een heel directe wijze te maken met delicate ethische kwesties, zoals in-vitrofertilisatie of euthanasie. Op die gebieden zullen ze een beslissende voorsprong nemen in het wetenschappelijk onderzoek en zo de maatschappij beïnvloeden. De trias van wetgeving in verband met palliatieve zorg, euthanasie en patiëntenrechten bijvoorbeeld die in 2002 tot stand komt, is slechts bespreekbaar omdat het wetenschappelijk onderzoek de dringende noodzaak hiertoe aantoonde en de wetgeving onderbouwt. Aldus doorbreekt de universiteit niet zelden taboes.

Verskillende wetenschappers van de VUB kiezen – nog altijd – hun onderzoeksthema's bewust vanuit een vrijzinnig-humanistische invalshoek. Daarvan zijn voorbeelden te over, te beginnen met de filosofen, zoals Leo Apostel, die al in 1962 een uitgebreide denkoefening over het vrij onderzoek verricht. Anderen bestuderen de verhouding tussen wetenschap en religie, kunst en vrijzinnigheid enz. Sommige historici (Els Witte, Jeffrey Tyssens) publiceren talrijke boeken en artikels over de geschiedenis van de levensbeschouwelijke problematiek, de vrijmetselarij en de vrijdenkersbeweging. Een goed voorbeeld van een jurist die zijn juridische kennis ten dienste zal stellen van zijn levensbeschouwing is Michel Magits, die een aantal belangrijke wetenschappelijke artikels en ook opiniestukken over de scheiding tussen kerk en staat, de evolutie en juridische situatie van het

onderwijs, de erkenning van de vrijzinnig-humanistische levensbeschouwing en vrijzinnige rechten in het algemeen schrijft. Ook andere wetenschappers putten met plezier uit vrijzinnige thema's. Psychologen bestuderen kinderen in kwetsbare situaties (bijvoorbeeld kindsoldaten) of attitudes in verband met seksualiteit bij ingeweken jongeren, biologen en ingenieurs doen onder meer onderzoek naar methodes en technieken om de aarde op een milieuvriendelijke manier te beheren. Parallel hiermee onderzoeken verschillende wetenschappelijke centra (bijvoorbeeld het Centrum voor Ethiek en Humanisme en het RHEA-Centrum voor Gender en Diversiteit) vrijzinnige en ethische kwesties, zoals gelijke kansen. Onderzoeksgroepen in de rechten en criminologie bestuderen kinder- en mensenrechten, ethisch ondernemen en privacy. Verder zijn er in de exacte wetenschappen en de geneeskunde nog tal van gebieden die voor vrijzinnige professoren bijzonder interessant zijn om aan onderzoek te doen. De vrijzinnige ingesteldheid is dus zeker niet alleen het terrein van de menswetenschappers.

“De ‘universitas’ betreft de maatschappelijke problemen van de mensheid (humanitas) in het onderzoek en het onderwijs.”

De VUB richt de laatste decennia ook een aantal leerstoelen in. Een leerstoel omvat een geheel van lezingen, workshops, discussiefora, aanzetten tot onderzoek, kennisuitwisselingen met de specialist die de leerstoel dat jaar bezet, enz. Het doel hiervan moet zijn: het bevorderen van inzicht in prangende kwesties en het uitbreiden van internationale expertise voor exploratief en visionair onderzoek en onderwijs. Er zijn verschillende leerstoelen die kunnen worden beschouwd als ‘vrijzinnige leerstoelen’, omdat ze ethische en sociale

kwesties behandelen. Enkele worden gefinancierd door een belangrijke partner van de VUB: deMens.nu. De leerstoel ‘Willy Calewaert’ – genoemd naar de bekende socialistische en vrijzinnige politicus en criminoloog – staat in het teken van het verstrekken van onderwijs en het verspreiden van het vrijzinnig-humanistisch gedachtegoed. De leerstoel ‘Waardig Levenseinde’ (2011) ijvert voor optimaal respect voor de patiënten van ernstige, ongeneeslijke ziektes, niet alleen bij hun levenseinde, maar gedurende heel hun ziekteverloop. Daarom richt de leerstoel zich op informatieverstrekking over alle mogelijke opties rond het levenseinde, op optimalisatie van de (palliatieve) zorg, op vorming (zowel inhoudelijk als met nadruk op de attitudeverandering) van hulpverleners en heeft ze aandacht voor wetenschappelijk onderzoek. Andere leerstoelen behandelen belangrijke maatschappelijke issues, zoals de problematiek van ouderenzorg of de pleegzorg, de verhouding tussen macht, gender en islam (leerstoel ‘Fatima Mernissi’), de problematiek van geneesmiddelenontwikkeling, toxicologie en proefdiergebruik (leerstoel ‘Mireille Aereens’), de problematiek van de ethische financiële dienstverlening enz. Zo betreft de ‘universitas’ de maatschappelijke problemen van de mensheid (humanitas) in het onderzoek en het onderwijs.

De vrijzinnige ingesteldheid uit zich echter niet alleen in het onderwijs en in het onderzoek. In de universitaire gemeenschap worden veel socioculturele activiteiten georganiseerd. De VUB-archieven zitten vol met foto's van studenten die debatteren en betogen tegen regeringsmaatregelen, van studenten die deelnemen aan sport- en spelactiviteiten (waaronder het fietsen in het kader van ‘Kom op tegen Kanker’) of van studenten die dansen en zingen of gearmd over de campus slenteren. We vinden er de verschillende kranten die door studenten gemaakt worden en verslagen van door de studenten zelf beheerde raden en kringen. De universitaire gemeenschap is een plek van inspiratie, van engagement, van aca-

demische cultuur, waar de student (begeleid) zelfstandig wordt en zijn eigen keuzes maakt. Vandaar dat op de universiteit jaarlijks de ‘Week van de Verlichting’ doorgaat, die in hoofdzaak wordt georganiseerd door studenten- en jongerenorganisaties. En vandaar dat VUBMUN, het VUB Model United Nations Team, bestaat. Het is een afdeling van WORLD MUN, dat studenten toelaat op de internationale conferenties hun verfrissende visies te geven en mee te helpen zoeken naar oplossingen van internationale problemen.

De studentenkringen staan bovendien bekend om hun uitgesproken vrijzinnig karakter. De meerderheid van de studentenkringen volgt het reglement van het Brussels Studentengenootschap en neemt in de statuten het vrijzinnig karakter expliciet op. Ten eerste door het principe van het vrij onderzoek te onderschrijven en ten tweede door art. 1-18 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend te Rome op 4 november 1950, te erkennen en te onderschrijven. Dit is geen louter formele situatie. De vrijzinnige levensbeschouwing komt namelijk terug in de algemene activiteiten die de kringen organiseren, op de typische studentenrituelen (bv. bij de doop of de ontgroening), op het Vrijzinnig Zangfeest (een mu-

ziekwedstrijd tussen de kringen) enz. De gehechtheid van diverse studentenkringen aan de vrijzinnige principes is op de universiteit algemeen gekend en de sfeer van broederlijkheid tijdens de Sint-Verhaegenstoet, als symbool voor die aanhankelijkheid, is hartverwarmend. Bij wedstrijden met een creatief element wordt het vrijzinnig gehalte van de creatie dikwijls als beoordelingscriterium meegerekend. De studentenkringen zijn dus bij uitstek de sterkhouders van de vrijzinnigheid.

“De studentenkringen zijn bij uitstek de sterkhouders van de vrijzinnigheid.”

Het is ook wel logisch dat verschillende geledingen van de academische gemeenschap zich engageren in de georganiseerde vrijzinnigheid. Het Brussels Studentengenootschap (de overkoepelende studentenkring), de Oudstudentenbond en Studiekring Vrij Onderzoek zijn niet toevallig lid van deMens.nu. Verschillende VUB-diensten ondersteunen het vrijzinnig-humanistisch karakter van de gemeenschap. Bij sommige vloeit het voort uit hun hoofdplicht, zoals bij SJERP/Dilemma (abortusproblematiek). Maar ook de Dienst Cultuur, →

FACULTEIT GENEESKUNDE EN FARMACIE, CAMPUS JETTE, 10/1996 (COLLECTIE CAVA, FOTOGRAAF HILDE CHRISTIAENS)

STUDENTEN OP CAMPUS OEFENPLEIN, 24/05/2017 (COLLECTIE CAVA, FOTOGRAAF MARLIES HOEBEEK)

het Universiteitsarchief (nu het Centrum voor Academische en Vrijzinnige Archieven, CAVA, en dus tegelijk het archief van de vrijzinnige beweging in Vlaanderen), of het Universitair Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking vzw en Uitstraling Permanente Vorming vzw hebben in hun programmatie bewust aandacht voor het vrijzinnig humanisme.

“Ex-rector Paul De Knop nam het vrijzinnig-humanistisch karakter weer sterker op. Rector Caroline Pauwels bouwt deze visie op een frisse en heel geëngageerde manier uit.”

Ten slotte heeft de VUB doorheen haar geschiedenis stelling genomen in levensbeschouwelijke kwesties. Dat gebeurde op verschillende manieren. In de beginperiode van de VUB legt de raad van bestuur soms een principiële verklaring af, waarin hij de onaanvaard-

baarheid van een bepaalde maatschappelijke situatie (bv. de apartheidspolitiek van Zuid-Afrika) aanklaagt. Maar ook in rectorale redevoeringen of in de aanduiding van een Doctor Honoris Causa ligt vaak een maatschappelijke boodschap. Eredocoraten worden vaak uitgereikt aan voorvechters van mensenrechten, vrijheden en democratie zoals Perez de Cuellar (1984), Chico Mendes (1989 postuum), Willy Brandt (1990), Daw Aung San Suu Kyi (1994) en Sonia Gandhi (2006). De bekendste van deze ‘doctoraten met een boodschap’ was zeker de uitreiking van de eredocoraten aan Frederik Willem De Klerk en Nelson Mandela (1993), omdat de eerste de apartheid in Zuid-Afrika afschafte en de tweede na jaren gevangenschap een akkoord onderhandelde dat aanvaardbaar was voor alle bevolkingsgroepen in Zuid-Afrika. Mandela kwam zelf de onderscheiding in Brussel ophalen. De laatste tijd, met de aanslagen in Brussel of andere maatschappelijke gebeurtenissen, verzamelt de VUB-gemeenschap voor het rectoraatsgebouw, of trekken de studenten Brussel in om op de Beurs of de Zavel te hergroeperen en het maatschappelijk debat te voeren. Ook uit de VUB haar principes door daden, bijvoorbeeld door vluchtelingen de mogelijkheid te geven om er te studeren (via het Welcome Students Refugee Programme).

4. RELEVANT?

Hoe relevant is dat allemaal? Er is in Vlaanderen qua gelijkheid al heel wat verwezenlijkt, maar tegelijk zijn er nog heel wat vrijzinnige werkpunten, zo bewijzen de recente euthanasie- en hoofd-doekebatten, het geweld tegen homo's of andere minderheden, de politiek weinig enthousiaste ontvangst van de oorlogsvluchtelingen, de om zich heen grijpende armoede, het moeilijke evenwicht tussen mens, economie en ecologie enz. Juist deze problematieken spelen exponentieel op mondiaal vlak. Denken we aan de kans dat atheïsten in sommige Arabische landen wettelijk gezien in aanmerking komen voor executie, dat homo's en transgenders in heel wat landen vervolging vrezen en daarom hier asiel zoeken. De universiteit, als mondiaal centrum, ziet die problematieken en schakelt dus naar het internationale niveau, zonder het lokale uit het oog te verliezen. Vandaar dat ex-rector Paul De Knop het vrijzinnig-humanistisch karakter van de universiteit weer sterker opnam. Rector Caroline Pauwels bouwt deze visie op een frisse en heel geëngageerde manier uit. In haar beleidsnota's en toespraken staat: De universiteit is een collectief project in dienst van de maatschappij en vertrekkend vanuit humanistische waarden. De VUB verbindt. Onze campussen zijn slechts een startpunt, ons doel ligt er buiten. (...) We zijn verbonden met de stad, met de samenleving en met de wereld. (...) De VUB moet meer dan ooit haar verantwoordelijkheid opnemen om vanuit een humanistische visie de stad waar we allemaal werken en/of wonen te ondersteunen en te beschermen. (...) We moeten die dynamiek van een grootstad gebruiken om de vrijheid te realiseren. We zetten in op grote maatschappelijke uitdagingen (...). De studenten moeten de kans hebben om zich persoonlijk te ontwikkelen: om zich maatschappelijk te engageren, het leven te ontdekken, de stad in te gaan, internationaal uit te vliegen, en zich als kritische burger te ontwikkelen. Het blijft een boeiende opdracht.

PROF. DR. FRANK SCHEELINGS
COÖRDINATOR CAVA,
UNIVERSITEITSARCHIVARIS VUB

WIL JIJ HOOFDANIMATOR IN HET JEUGDWERK WORDEN?

DOE DIT JAAR NOG JE CURSUS HOOFDANIMATOR BIJ HUJO! SCHRIJF JE IN VIA HUJO.BE/HAVO

Ben je 17 of ouder en in het bezit van een animatorattest of heb je minstens 3 jaar ervaring? Dan is deze cursus helemaal iets voor jou! Samen perfectioneren we je animatorskills.

Deze cursus staat bol van de creatieve, interactieve workshops en activiteiten. Je leert hoe je stagiairs begeleidt en een team ondersteunt. Feedback geven, organiseren, communiceren, motiveren en coördineren, je leert het allemaal. Na 50 uur cursus, volgt 50 uur stage.

Na een positieve evaluatie steek je zelfzeker het officiële attest 'Hoofdanimator in het Jeugdwerk' op zak dat altijd geldig is en dat wordt uitgereikt door de Vlaamse Gemeenschap.

(i.s.m. JES-Gent)

 HUJOFFICIAL

 HUJO.BE

 02 521 79 20

de mens:nu
is vrijzinnig humanistisch

 Vlaanderen
verbeelding werkt

huj.be

NV Drukkerij Verbeke

LIJNMOLENSTRAAT 34-36 • 9040 GENT • Tel. 09 228 10 33
DRUKKERIJ.VERBEKE@SKYNET.BE • WWW.DRUKKERIJVERBEKE.BE

VOOR AL UW DRUKWERK ZOALS BRIEFPAPIER, FIRMAKAARTJES, UITNODIGINGEN, BOEKEN, FOLDERS, BROCHURES, AFFICHES, TIJDSCHRIFTEN, ENZ. MAAR U KAN BIJ ONS TERECHT VOOR ZOVEEL MEER.

VAN UITKAPPEN, PLOOIEN, VERZAMELEN, NIETEN, INBINDEN, LIJMEN TOT WIRE-O: WIJ DOEN HET ALLEMAAL! VAN ONTWERP TOT AFGEWERKT PRODUKT! WIJ BEGELEIDEN U DAAR GRAAG BIJ.

© ULRIKRE BOLENZ

Het is geen sinecure een eerbetoon op te voeren voor iemand die ter bekrachtiging van zijn handtekening onder een brief – emeritus Silvain Loccufier is nog iemand van wie je een brief in de bus kan ontvangen en aan wie de gruwel van de slordige e-mails vreemd is – kan kiezen tussen de eretitels: ere-rector van de VUB, eredeccaan van de faculteit ES, erevoorzitter van het Humanistisch Verbond, ere-Grootmeester nationaal van het Grootoosten van België, Achtbare Meester van Ere van zijn maçonnieke werkplaats ... en ik vergeet er allicht nog een paar. Zelf gebruikt hij de titel ‘emeritus’ zelden, niet omdat hij twijfel koestert aan zijn verdiensten, maar omdat de bijbetekenis van ‘uitgediend’ bij hem niet past.

LAUDATIO DOOR EM. PROF. DR. WILLEM ELIAS VOOR

Silvain Loccufier Prijs Vrijzinnig Humanisme 2017

Gevraagd worden om een laudatio uit te spreken, een lofrede, geen adulatio, geen vleierij – dat heb ik een dikke veertig jaar geleden beloofd nooit nog te zullen doen – , een laudatio ten beste geven dus, begint, voor wie geen ijdelruit wil zijn onvermijdelijk met de vraag ‘waarom ik?’. Deze vraag heeft een religieuze connotatie verbonden aan het noodlot. Waarom heeft god zijn banvloek op mij gericht? Maar hier is het omgekeerd: welk lot heeft bepaald dat het mij toekomt de eer te hebben de eerbare te eren? Waarom ik? Het probleem is uiteraard omgekeerd aan het fatale, het betreft immers het statuut van uitverkorene. Mijn taak is het om Silvain Loccufier even de hemel in te prijzen. Er een heilige van te maken, een aanzet te geven tot een schets van een hagiografie. Op zichzelf niet zo moeilijk, want hij heeft schier goddelijke kwaliteiten. Zijn ‘alomtegenwoordigheid’ is er zo één, maar ook dat hij de wereld, zoals Spinoza het noemde, ‘sub specie aeternitatis’ bekijkt, onder de invalshoek van de eeuwigheid. De kleine beslommeringen van het leven deren hem niet, de grote lijnen wel. Waarom maak ik me dan zorgen om deze hommage onder woorden te brengen?

“Hoe graag ik er me ook in verkneukeld had enige pikanterie te vertellen, bij mijn weten is Silvain zelfs in zijn gedachten kuis.”

Wel, ik ben verplicht te bekennen dat ik sinds een goede veertig jaar deze merkwaardige man misbruikt heb. Neen, niet zoals de weliswaar Brugse gebruiken van Monseigneur Van Gheluwe met zijn neefje. Zo is ons relatietje niet. Tot mijn spijt moet ik hier overigens onmiddellijk bekennen dat ik bij deze weledelgestrengde heer geen enkele perversie kan onthullen. Hoe graag ik er me ook in verkneukeld had enige pikanterie te

vertellen, bij mijn weten is Silvain zelfs in zijn gedachten kuis. Ik heb hem misbruikt omdat hij sinds jaar en dag als wetsteen fungeert waarop ik mijn ironisch mes pleeg scherp te slijpen. De lach heeft immers grote figuren nodig als voorwerp, absolutismen, zelfzekerheden, leiders, veldheren ... Met de zwakken lachen is ongehoord, met Mohamed zou dat moeten mogen, maar daar zijn niet alle bevolkingsgroepen het mee eens. Spijtig, het zou de godsdienst in kwestie geloofwaardiger maken. De sterken trotseren de lach. Al deze superioriteitskwaliteiten totaliseren zich in het zelfbewustzijn van Silvain Loccufier telkens hij het woord ‘Kracht’ heeft horen uitspreken – en dat is niet weinig.

Laat me toch toe als vorm van kleine apologie even uit te weiden over de lach als constante methode van het vrije denken dat een handelen inhoudt. De lach ontstaat omdat men tegenover de gevestigde mening, de doxa, of een graad sterker, het dogma, een alternatief suggereert, een paradoxa. Het onwrikbare van vermeende waarheden wordt door de lach losgepeuterd of gewoon ruwweg onderuitgehaald. Het lachen is een alternerend denken, het suggereert dat iets misschien ook anders zou kunnen zijn, dat de uitspraak toch niet zo stellig zeker is zoals ze geponeerd wordt, dat allicht weinig dingen absoluut zijn, tenzij de dromen van de absolutisten; dat zo goed als alles relatief is en afhankelijk van hoe men het bekijkt, vanuit welk perspectief, zoals Nietzsche, mijn leermeester in deze les, zou zeggen. Het lachen heeft ook het voordeel op het zuivere denken dat het hybride is. Het lachen betreft immers dat waar men kop noch staart aan krijgt, hoe goed we het ook willen vatten. Tegen het zuivere denken in combineert de lach het rationele met het emotionele. De lach volgt ook twee wegen. Langs de ene kant is het lachen kritisch en wijst het op de tekortkomingen van het als perfect of normaal voorgestelde. Langs de andere kant is de lach sociaal, nl. via de medelachters. De lach bevordert de sociale cohesie. ‘Zeg me waarmee je lacht en ik zal zeggen hoe je tegen de wereld

“Is het jullie al opgevallen dat Silvain met de jaren een groter grapjasgehalte verworven heeft?”

aankijkt’ gaat hier hand in hand met ‘je vrienden zijn zij met wie je de humor kunt delen’.

Is het jullie al opgevallen dat Silvain met de jaren een groter grapjasgehalte verworven heeft? Los daarvan is zijn eeuwige glimlach even mysterieus als die van de Mona Lisa. Wat zou er achter schuilen? Zeer simpel, namelijk de overtuiging van zijn gelijk in zijn onvoorwaardelijke defensie van het vrijzinnig humanisme. Geen dadaïst kan dat ondermijnen. Zoals gezegd oefen ik al meer dan veertig jaar mijn ironische tactiek met een dergelijk grootmeester van de ernst, die als een dialecticus elke lacherigheid ombuigt zodat deze op de voortbrenger terug botst. Silvain Loccufier weet de boemerang te hanteren. Vandaar dat, hoewel het niet wijs is om een leerling van Diogenes, je weet wel die van de ton die Alexander De Grote verzocht uit zijn zon te gaan, het woord te geven, ik toch met een gerust hart deze taak vervul.

Misschien kan ik hier terloops ook even mijn definitie van het typische van de westerse lach formuleren. De lach is een fysiologische, dus lichamelijke reactie op het niet overeenkomen tussen het platonische ideale model en de ervaren werkelijkheid en tussen de zogenaamde schepping door de goddelijk volmaaktheid en wat eraan tekort komt of teveel is. Het eerste wordt opgemerkt door vrijdenkers, het tweede door het gewone volk waarvan men de boerenwijsheid niet moet onderschatten. Wie ‘westers’ zegt, bevestigt de oorsprong hiervan, nl. het huwelijk tussen het platonisme en de christelijke leer. En hier roepen we Nietzsche weer ter hulp met zijn mooie uitspraak dat het christendom platonisme voor het volk is. →

Maar even niet gelachen. We zijn hier om stil te staan bij een levenswerk dat nog niet voleindigd is. Mijn taak is het om de kwaliteiten ervan te verwoorden. En hier is er een tweede reden om sowieso beter geen laudatio uit te spreken. Het licht valt immers niet te grijpen. Brengt het licht ook duisterheden voort of wordt het licht precies uit de duisterheden verwekt? Hebben grote figuren ook kleine kantjes die met de mantel der liefde te bedekken vallen of zijn door de omringende gemeenschap gewaardeerde kenmerken het gevolg van niet in te nemen complexe duistere verlangens?

“De VUB heeft altijd wel bijzondere figuren als rector gehad.”

We zijn halfweg en ik heb nog enkel maar wat rond de pot gedraaid over hoe moeilijk zo'n laudatio wel is. Het blijft een discours dat past bij godsdienst en bij de macht, niet bij vrijzinnigheid, maar misschien wel bij humanisme. Het is zeer menselijk plezier te hebben aan elkaar eens in de bloemetjes te zetten. Laat ons er dus aan beginnen. De vader van Silvain was een timmerman, maar gelukkig geen duivenmelker. We weten wat kinderen van timmermannen zoal kunnen teweegbrengen. Uit een dergelijk zeg maar arbeidersmilieu was het niet evident om universitaire studies aan te vangen. Achter elke grote man staat een grote vrouw, wordt gezegd. Dat is ook het geval met Silvain. Hij was er vroeg bij. Reeds op zestienjarige leeftijd viel zijn blik op Diane. Als een gazelle dribbelde ze toen op de Brugse basketbalpleinen de bal steevast naar het doel. Diana, Godin van de jacht, en Sylvanus, beschermgod van het woud en de afgebakende velden, dat past bij elkaar. Zonder bos geen jacht. Diana is ook de godin van de maan, Diana Lucifera, de lichtdragende Diana. De stap naar Diana Loccufiera is klein als er geen filologen in de buurt zijn.

Zij stimuleerde toen inderdaad de jonge Silvain om hogere studies te doen, voorwaarde om te mogen blijven dromen van verdere stappen in zijn liefdesplannen. Diane Broucke kwam uit een vrijzinnige Brugse familie met zelfs verschillende vrijmetselaars in de stamboom. Ook hier schoorde jonge Silvain zich vlug bij door aandachtig naar voordrachten te luisteren, georganiseerd door leraars van het Brugse Atheneum. Toch luisterde hij niet goed genoeg, want hij gaat naar de verkeerde universiteit. Aan de RUG wordt hij eerst licentiaat in de economische wetenschappen en dan in handels- en financiële wetenschappen. Om zijn 'Gründlichkeit' op peil te brengen, verdedigt hij zijn doctoraat in het Duits aan de Universiteit van Keulen. Zijn wetenschappelijk aureool tooit hij op met een onderzoeksverblijf aan de Universiteit van Cambridge. Eindelijk ontdekt hij het bestaan van de VUB, waar hij het heel snel tot Gewoon Hoogleraar schopt. Zijn specialiteit is financiële economie, een deskundigheid die hem ook in zijn vrije tijd van pas komt. Niet zozeer als privébelegger, maar als fundraiser voor het goede doel van de Vrijzinnigheid. Wie zijn publicatielijst doorneemt, ziet vlug dat professor Loccufier niet enkel geïnteresseerd is in de harde feitelijkheid van de huishoudkunde, maar ook in de sociale dimensie ervan. Men vindt er bijvoorbeeld artikels over de problematiek van de vrouwelijke tewerkstelling. Politiek wordt hij een notoire socialist met een zeer sterk netwerk. Met de hoed in de hand door het ganse land komende, breidt hij dat ook uit tot liberale vrienden. Ondertussen is immers reeds duidelijk geworden dat het bevorderen van de vrijzinnige levensbeschouwing hem nauwer aan het hart ligt dan de politiek.

Hij is ook een minzaam professor die vooral de didactiek van het stimuleren tot zelfontplooiing toepast, een humanistisch ideaal. Met veel van zijn oud-studenten blijft hij een goede band onderhouden, professioneel maar ook in de broederlijke vriendschappelijkheid verbonden aan het gevoel de fakkel te kunnen doorgeven op een andere wijze dan dat men hete aardappelen doorgeeft. Een buizend schrikbewind heeft

hij nooit gevoerd. Kwade tongen beweren dat hij in september betere dingen te doen had dan herexamens af te nemen. Als bewijs wordt een anekdote aangehaald waarbij hij een nietswetende ontredderde student naar huis stuurt met het vriendelijke verzoek wat tot rust te komen en de dag nadien een tweede poging te ondernemen. De dag daarna krijgt de student dezelfde vraag. Professor Loccufier besluit vaderlijk: 'Zie je wel dat je het weet als je rustig bent!'.

“Hij loopt er vandaag gelukkig bij, niet omdat hijzelf de prijs van het vrijzinnig humanisme gekregen heeft, maar omdat de VUB die kreeg.”

Behalve onderzoek en onderwijs was professor Loccufier ook zeer actief in het beheer van de VUB. Een tijd lid van de raad van beheer (1969-1975), van bij de stichting dus. Secretaris, vice-decaan en decaan van de faculteit die toen nog 'de Economische, Sociale en Politieke Wetenschappen' heette. Op 1 oktober 1986 wordt hij rector van de VUB. De VUB heeft altijd wel bijzondere figuren als rector gehad. Spijtig is er hier nu geen plaats om over de specificiteit van dat rectoraat uit te weiden. Feit is zeker dat het de periode is geweest waarin de vrijzinnige eigenheid, van geschiedenis tot toekomst, het sterkst aan bod is gekomen.

Ik heb het nog niet over de derde taak van de opdracht van een academicus gehad: de dienstverlening. Dit was voor professor Loccufier reeds voor zijn rectoraat even belangrijk als onderwijs en onderzoek, zo niet belangrijker. Als een wandelende sandwichman promoot hij de VUB nog steeds dag in dag uit, allicht dag en nacht. Hij loopt er vandaag gelukkig bij, niet omdat hijzelf de prijs van het vrijzinnig humanisme gekregen heeft, maar omdat de VUB die kreeg.

Wetenschapsvoorlichting verbonden aan de verspreiding en versteviging van de principes van het vrij onderzoek is zijn onovertrefbaar levenswerk. Ik leerde hem overigens kennen begin jaren zeventig als onvermoeibaar gever van voordrachten die toen steevast 'Studeren aan de VUB' heetten. Het was bij de start van de Uitstraling-Vrienden VUB, het latere UPV. En stralen deed hij. UPV is nog steeds zijn dada, met het BUC als parel aan de kroon, zijn Brugs Universitair Centrum. Het wordt overigens tijd dat men, naar analogie met Davids-, Vermeylen-, Willems- en Masereel-, van UPV het Loccufierfonds maakt. Hij leerde zijn volk vrij te denken en zich te informeren over wat er in de wereld gebeurt en hoe men er kritisch kan naar kijken.

“Hij leerde zijn volk vrij te denken en zich te informeren over wat er in de wereld gebeurt en hoe men er kritisch kan naar kijken.”

Het is dan ook niet verwonderlijk dat, toen zijn rectoraat ten einde liep, hij aanvaardde om voorzitter van het Humanistisch Verbond te worden. Uit de archieven van HHV, UVV, en CAVA kreeg ik een mooi overzicht van documenten ter beschikking die mij nog een beter inzicht gaven op zijn invulling van vrijzinnig humanisme, zijn waarlijk levensmotto waarvoor hij zijn leven gegeven heeft. Of beter nog: waar hij zijn existentie van gemaakt heeft, d.w.z. dat hij er de zin van zijn leven en zijn samenleven in gevonden heeft. Hij behoort immers tot de generatie die het humanisme à la Sartre hebben begrepen: vrijheid is de kern, voor het behoud ervan moet men verantwoordelijkheid opnemen. Erevoorzitter Loccufier heeft een goede

pen en ik vat hier graag parafraserend even samen wat hij over de vrijzinnige waarden schreef. Hij vermeldt:

- verdraagzaamheid;
- oog voor het multiculturele, tegen racisme en antisemitisme;
- eerbiediging van de mensenrechten, bestaans- en ontplooiingsrechten zijn een minimum;
- open diplomatie, tegen de dictatuur;
- democratie: gelijkheid tussen de mensen.

En dan die mooie uitspraak: 'Vrijzinnige humanisten kunnen met anderen van mening verschillen wat het kiezen van levensvormen betreft, beperkingen opleggen kunnen of willen ze niet'. En tussendoor leerde ik ook iets over mezelf: 'Zei Willem Elias niet in één van zijn kenmerkende (lichtjes overtrokken) uitspraken dat een echte kunstenaar altijd 'vrijzinnig' is? Een kunstenaar moet inderdaad over een vrije geest beschikken om creatief te kunnen zijn.' (Het Vrije Woord, november 1994). Het zegt meteen iets over deze laudatio: 'lichtjes overtrokken'. Maar het geeft me de kans om over deze wakkere balderiaan, deze rots in de vrijzinnige branding nog een woord van lof te zeggen over zijn liefde voor de kunst als volwaardig medium om de wijsheid kracht te geven via schoonheid. De gehuldigde is een ware kunstliefhebber die zowel houdt van zijn generatiegenoot Paul Van Gysegem met zijn existentialistisch expressieve beelden, als van de veel jongere Francis Denys met conceptuele puzzelwerken. Zijn openheid is wat dat betreft merkwaardig.

Men zou kunnen denken dat onze wereldverbeteraar die de 80 voorbij is (op Wikipedia wordt 1947 vermeld als geboortedatum, zou hij daar voor iets tussen zitten?) stilaan tot rust aan het komen is en zijn drang om als eeuwige organisator op te treden wat zal temperen. Niets is minder waar. Ik zag onlangs toevallig een natuurdocumentaire over onze voorouders, de bonobo's. In 't water ravotten, in de bomen hangend bananen eten, met een muilexpressie die op lachen leek. Ik dacht: waar is al die evolutie nu goed voor geweest? Zij hebben toch al het

einddoel bereikt: nietsdoen en gelukkig zijn. Het is mijn invulling van mijn emeritaat aan het worden. Niet zo voor ere-rector Loccufier. Dat vertelde hij me bij een gesprek ter voorbereiding van deze laudatio. Hij vond zijn inspiratie in de lectuur van het boek 'Homo Deus' van een zekere Harari (ik had eerst onder de G gezocht), over de verdere evolutie van de mens in relatie tot de rest van de natuur.

“Als een wandelende sandwichman promoot hij de VUB nog steeds dag in dag uit.”

Beste VUB-collegae die van dicht of van ver iets over 'evolutie' weten, maak een ommetje, of je hebt een voordracht aan je been. Ik mag reeds mijn hoofd breken over de evolutie in de kunst. Inderdaad heeft Silvain het plan opgevat om lezingenreeksen over dat onderwerp op te zetten voor UPV. Maar organiseren, d.w.z. anderen doen werken, basis van de evolutie van het verstand, is zijn lang leven en dat moeten we hem gunnen. 'Vivat vivat, semper vivat', zegden de Romeinen, en het blijft op sommige plaatsen nagalmen. Dat hij maar tot zijn laatste snik plannen blijft maken. Aan historici – of hebben we psychoanalytici nodig? – moeten we vragen hoe het komt dat hij bij UPV slechts 'onder'-voorzitter is. Naar de titel 'ereon-dervoorzitter' zit overigens niemand te snakken. Maar om titels gaat het hem eigenlijk niet, voordeel van er veel te hebben. Wel om de verdere ontwikkeling en verspreiding van de waarden van het vrijzinnig humanisme. Of om het te formuleren met een laatste zin uit een van zijn publicaties voor het HHV-blad: 'Het werk voor het Humanistisch Verbond is dus nooit beëindigd' (Edito, Het Vrije Woord, mei 1990).

EM. PROF. DR. WILLEM ELIAS

De nieuwe 'human agenda'

AANVAARDINGSREDE DOOR EM. PROF. DR. SILVAIN LOCCUFIER

FELICITATIES

Voor de Vrije Universiteit Brussel, voor de eer die haar te beurt valt als laureaat van de Prijs Vrijzinnig Humanisme 2017, waardoor deze universiteit de bevestiging krijgt te behoren tot de moderniteit die hier verder nog ter sprake komt.

DANKWOORD

Van diegene die een duo vormt in deze Prijs.

Om dat te accentueren, doen wij graag een aanvulling op het adagio dat de voorzitter van de Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging gebruikt in het tijdschrift van HVV, 'Het Vrije Woord'. Hij verwelkomt de lezer telkens met de aanspreking 'Bemide ongelovigen', in navolging van Anne Provoost. Ikzelf doe dat door u aan te spreken met: 'Bemide gelovigen' ... in het vrijzinnig humanisme. We verwijzen hier graag naar het denkproces dat kon ontstaan bij velen sinds 1950, toen het toenmalige Humanistisch Verbond werd opgericht door moedige denkers zoals Lucien De Coninck en Karel Cuypers. Sindsdien werd het mogelijk om vele filosofen, moraal-filosofen en antropologen, maar vooral ook burgers te betrekken bij het vrijzinnig humanisme. Zo ontstonden heel wat traktaten over het humanisme en de betekenis ervan voor de maatschappij. Wat ons betreft, is er nog een belangrijk gegeven dat een rol speelde in dat proces, namelijk geboren en getogen te zijn in een bijzonder afgesloten stad: 'Bruges la morte'. De stad kreeg deze titel en werd gesymboliseerd door de nog steeds bestaande toegangspoorten. Binnen de stad zorgde men voor een strenge postgotische visie. Toch was het mogelijk dat de Vrije Universiteit Brussel door de stichting van het Brugs Universitair Centrum, afdeling van de Uitstraling Permanente Vorming, een groot aantal vrijzinnig-humanistische wetenschappers en filosofen hun visie kon laten inplanten waardoor ook in deze 'afgesloten' stad het humanisme kon ontluiken. Zo was het mogelijk samen met velen de zoektocht naar versterkende inzichten te verwerven. De illusoire god werd niet alleen beves-

tigd door Nietzsche, maar in Vlaanderen o.m. ook door Etienne Vermeersch, Dirk Verhofstadt, Rik Pinxten of Johan Braeckman, en elders door bv. Richard Dawkins of recent nog door Yuval Noah Harari in zijn werk 'Homo Deus'. Met deze humanisten en met belangrijke denkers als Leo Apostel, Leopold Flam of Hubert Dethier kon ook hier een gedegen humanisme worden uitgebouwd. Om aan te tonen dat dat denken een duurzaam karakter had, moesten filosofen worden geraadpleegd die in vroegere tijden de basis legden van dit vrijzinnig humanisme. Nietzsche citeerde wel Zarathustra, maar kende de Gatha's van deze filosoof van 1 500 jaar voor onze tijdrekening niet. Recent analyseerde filosofe Ann Van Sevenant de gedachtegang van Zarathustra nog in haar werk 'Ainsi pensait Zarathoustra' (2016). Het blijkt dat in zijn denken de kern van het vrijzinnig humanisme reeds aanwezig was. In de genealogie moeten we ook Spinoza vermelden. Hij was het immers die de humanistische waarden formuleerde waarop de westerse wereld de moderne maatschappij kon bouwen. We moeten ook Voltaire noemen die Candide uitzond om deze waarden een concrete vorm te geven. De ontwikkeling van het humanisme op de maatschappelijke tijdlijn ging jammer genoeg ook gepaard met bijzonder veel en onaantoonbare slachtoffers. Politieke gebeurtenissen zoals de Franse en Russische revoluties, de heerschappij van iemand als Napoleon of de wereldoorlogen in de 20ste eeuw hebben hun menselijke tol geëist. Met dergelijke ontwikkelingen is het humanistische project telkens stilgevallen. Zo moesten we wachten tot na WO II vooraleer het denken over vrijheden en waarden weer aan de dagorde was en een internationale dimensie kreeg. In Europa werd die ontwikkeling ook voortgezet met de vorming van de Europese Unie. De vraag hierbij is: wat leverde dat op voor het vrijzinnig humanisme, dat zoals vandaag elk jaar op 21 juni wereldwijd aandacht krijgt? Ons antwoord is dat er op deze wijze een begin werd gemaakt met de moderniteit van onze maatschappij. De moderniteit kan worden beschouwd

als een maatschappij waarin de potentialiteiten van elke mens erkend én gewaarborgd worden. Het is in dat kader dat aan het vrijzinnig humanisme vandaag aandacht wordt besteed. Die erkende potentialiteiten zijn in de eerste plaats te zoeken in de vrijheid die elke mens wenst. De erkenning hiervan is bij ons weliswaar relatief laat vastgelegd in de grondwet van 1831 waarin de vrijheden werden verankerd. Die waren reeds terug te vinden in de Nederlandse grondwet van 1815. De erkenning ervan bij het ontstaan van ons land is dan ook een solide basis geworden van de genoemde moderniteit.

“De moderniteit kan worden beschouwd als een maatschappij waarin de potentialiteiten van elke mens erkend én gewaarborgd worden.”

De grootste inbreng van het vrijzinnig humanisme in deze moderniteit is ongetwijfeld het zelfbeschikkingsrecht van de mens. Dat betekent dat een brede waaier van waarborgen van rechten van de mens tot stand is gekomen. Het gaat hier onder meer concreet over de omkadering van abortus, euthanasie, het homohuwelijk en recent het herdefiniëren van het geslacht. Dit laat ons toe te stellen dat hierdoor de 'human agenda' duidelijk veranderd is.

De zoektocht naar nieuwe aspecten van het vrijzinnig humanisme wordt verdergezet. Dat is bijvoorbeeld het geval met het project genoemd 'Het nieuwe denken over evolutie'. Ook hier is het doel de insteek naar de moderniteit te vergroten. De bedoeling is de evolutietheorie een juiste plaats te geven in het denken over evolutie. Charles Darwin had dit doel ook, maar werd gekwetst met gewilde onjuiste beschouwingen. Met totaal misplaatste opvattingen in de vorm van het creationisme dat uit-

gaat van de idee dat de mens in een onveranderlijk maatpak zit. Een eerherstel van Darwin was nodig. Indien hij vandaag aanwezig zou zijn onder ons, dan zou hij op basis van vernieuwde en fundamentele wetenschappelijke inzichten bevestigen dat de evolutie van de mens, de plant en het dier ook door de mens kan worden bevorderd. Harari stelt in dit verband dat de mens de evolutie overneemt en in bepaalde gebieden de homo deus is. Transhumanisme, genetherapie en gen-editing zorgen voor versnelde evolutie door toedoen van de mens. Bovendien wordt met belangstelling gekeken naar de nog onbekende krachten van en in de kosmos die de mens en de maatschappij zullen kunnen dienen. En ook dit verhaal heeft een vrijzinnig-humanistische karakter. Leopold Flam zou volgens zijn existentialistische visie gezegd hebben: er is niets anders dan de mens voor de mens. En op de vraag of de maatschappij echt maakbaar is, kunnen we alleen antwoorden dat de maatschappij a priori het kenmerk heeft dat ze door de mens gemaakt wordt voor de mens.

“Heerszucht, nationalisme, expansiedrang, schendingen van mensenrechten dwarsbomen het humanistische avontuur.”

Anderzijds moeten we helaas vaststellen dat het (actuele) geopolitieke beeld niet fraai oogt! Economische en sociale stelsels en internationale organisaties en instellingen trachten ordening te brengen, maar slagen daarin niet of moeizaam. Heerszucht, nationalisme, expansiedrang, schendingen van mensenrechten dwarsbomen het humanistische avontuur. Voor de zoveelste maal moeten wij de realisatie daarvan doorschuiven naar de nieuwe generaties. En die zullen moeten terugblikken naar wat vandaag goed was om verder te gaan. Afsluitend kunnen we stellen dat het

streven naar moderniteit, d.w.z. naar een maatschappij waarin vele vrijheden en waarden de mens sieren, moet worden verdergezet omdat er immers nog veel werk aan de winkel is vanuit het oogpunt van de human agenda, die erin bestaat de mens op een menselijke wijze te laten leven. We weten dat dit nog veel denk- en doewerk zal vergen, maar het is ontegensprekelijk de moeite waard. Zo is bijvoorbeeld de ecologische agenda van de mens pas ontloken en hetzelfde geldt voor de versnelde technologische agenda. Het is dus een stellige zekerheid dat de human agenda moet worden herschreven. Wat is ‘the sense of the end’? Ongetwijfeld wat Jan Terlouw, kersvers doctor honoris causa van de Vrije Universiteit Brussel onlangs zei: ‘Hou de vrede in de gaten, want voor je het weet, ben je haar kwijt!’. Wij voegen eraan toe: ‘Hou onze waarden in de gaten, want voor je het weet, zijn we ze kwijt!’.

EM. PROF. DR. SILVAIN LOCCUFIER
ERECTOR VRIJE UNIVERSITEIT
BRUSSEL

Lauw gefermenteerd brood met bijenpollen en chiazaadjes?

KOOK LIEVER ...
**LEKKER
NORMAAL**

DOWNLOAD DE APP

En ontdek hoe makkelijk gezond koken is.
Ontvang iedere week een menu mét boodschappenlijst.
Surf snel naar onze website:

www.lekkernormaal.be

ABVV

Samen sterk

Het is niet zo algemeen bekend, maar astrologen trekken tegenwoordig zonder enige moeite ook horoscopen voor bedrijven, niet alleen voor individuen. Los van het feit dat het aantoont dat waanzin werkelijk geen grenzen kent, geeft het mij wel een geschikte invalshoek voor deze laudatio: stel eens dat de VUB een mens is en je wordt gevraagd om haar biografie te schrijven. Wat zou zeker moeten worden vermeld?

Een portret van de Vrije Universiteit Brussel als mooie jonge dochter

**LAUDATIO PRIJS VRIJZINNIG HUMANISME 2017 DOOR
PROF. DR. JEAN PAUL VAN BENDEGEM**

Om te beginnen is het duidelijk dat ze van goede komaf is. Haar mama, de ULB, werd verwekt door een bijzonder illustre genootschap met al even illustere voorgangers zoals een Pierre-Théodore Verhaegen, een genootschap dat het zelfs aandurft om zich te moeien met andere families. Aan de Gentse universiteit kunnen ze ervan meespreken. Ook al wordt haar macht en kracht stellig overdreven voorgesteld – ging bij Max Dendermonde de wereld aan vlijt ten onder, in dit gezelschap zijn het vaak de eindeloze familieruzies –, dat belet niet dat haar ideeëngoed van een grootse schoonheid is en in die schoonheid schuilt ongetwijfeld veel kracht en uit die combinatie kan alleen maar wijsheid volgen. Kortom, een mama om u tegen te zeggen. En, het mag gezegd, de dochter is goed opgevoed.

“Haar mama, de ULB, werd verwekt door een bijzonder illustre genootschap.”

Het minste wat je van haar kunt zeggen, is dat ze zelfstandig is. Zij zal zich niet laten doen want, iedere keer als het nodig is, trekt ze op pad om het zelf uit te zoeken. En in de wereld waarin we vandaag zijn terechtgekomen, is dat vaak nodig. Want vrij onderzoek staat onder druk, laat dat duidelijk zijn. Is het niet paradoxaal dat onze cultuur die vaak (en met reden) wordt omschreven als een beeldcultuur uitgerekend het beeld totaal onbetrouwbaar heeft gemaakt omdat het manipuleren van beelden een bijna voor iedereen toegankelijke sport is geworden? Is het niet even paradoxaal dat we nog nooit zo veel toegang hadden tot quasi onbeperkte informatie over van alles en nog wat, maar tegelijkertijd geen idee meer hebben wat betrouwbaar is en wat niet? In culinaire termen zaten we vroeger aan een schamel gedekte tafel, waar elk

stukje voedsel waardevol was en werd gekoesterd, vandaag zitten we aan een ontbijtbuffet waarvan het einde niet kan worden gezien, maar waarvan je weet dat een deel ervan vergiftigd is. Overvloed én toch op je honger blijven, daar komt het op neer.

“Een democratische samenleving is zo sterk als haar dwarsliggers.”

Maar de dochter laat zich niet doen. Ze heeft een geheim wapen in huis – hoewel, misschien ook weer niet zo geheim, want andere Vlaamse dochters in het universitaire landschap beweren dat ze dat wapen ook in huis hebben – en dat staat te lezen in haar motto: *scientia vincere tenebras*. Of laat ik het eens ‘proper’ neerschrijven: *scientiā* – uitgesproken: ‘scientiaaaa’ – *vincere tenebras*. Vrij vertaald: ‘Door of met behulp van wetenschap de duisternis overwinnen’. Dus niet echt wat men er gewoonlijk van maakt, namelijk dat de wetenschap zelf de duisternis overwint (wat het motto trouwens herleidt tot een Trump-tweet: wetenschap overwinnen duisternis, *great!*). Wie daar drie seconden bij stil staat (maar het mag en kan ook korter) beseft meteen wat voor een vreemde toestand dat zou zijn: laat het maar over aan de wetenschappers, de antwoorden en de oplossingen komen wel en wij, gewone stervelingen, hoeven niets meer te doen. Zeer zeker niet. Uiteraard, om de wereldproblemen opgelost te krijgen, roepen we de hulp in van diegenen die ons in principe het best kunnen bijstaan met goede raad en advies. Maar wat er dan uit de bus komt, overstijgt die wetenschap. Dan is het aan de samenleving om keuzes te maken. En kijk, onze jonge dochter heeft ook daarover een scherp idee in haar achterhoofd – mag men iets anders verwachten van haar? – namelijk haar humanistische ingesteldheid. Een mens is een mens te midden van andere mensen zoals die mens verschijnt als een ander mens voor ieder ander. In

volle gelijkwaardigheid, in vol engagement met elkaar, in volle bewondering en respect voor elkaar en, als het nodig is, wat vandaag de dag zeker het geval is, met een fikse woordenwisseling erbij. De enige voorwaarde is dat we blijven praten.

Want dat is ook nog zo’n mooie eigenschap van onze knappe dochter: ze is waanzinnig eigenzinnig, zelfs in die mate dat ze het zelf ‘redelijk’ eigenzinnig is gaan noemen! Mensen toch, bij momenten kan ze behoorlijk dwarsliggen, wat een normale houding is voor de dwarsdenker die ze is en hoort te zijn. En, dat weet iedereen, een democratische samenleving is zo sterk als haar dwarsliggers want alleen daarop kunnen de rails gelegd worden die een maatschappelijk verkeer mogelijk maken. Hoewel, misschien moet ik wat voorzichtiger zijn? Weet werkelijk iedereen dat? Is onze huidige maatschappij er niet één geworden waar het beantwoorden aan de verwachtingen de hoofdnorm geworden is? Waar alles wat afwijkt automatisch verdacht is? Waar is de verrassing, het tegendraadse, de verbazing, de verwondering, de ergernis en de verontwaardiging, waar is in één woord het leven? Let wel, het is niet per se een ‘gemakkelijk’ leven, zeker in het samenleven met anderen. Mag ik daar even blijven bij stilstaan?

“Ik hoop dat de oudere, wijze laureaat begrijpt dat mijn liefde in eerste instantie toch op de jonge, mooie dochter is gericht.”

Ik had daarnet al even de andere dochters aangehaald in het Vlaamse universiteitslandschap en wat een bont huishouden is dat. Een stokoude vrijster aan de Dijle, die meer als een stiefmoeder in aanmerking komt, een continu ruziemakende dochter waar Leie en Schel- ➔

de elkaar ontmoeten maar ja, ze heeft dan ook Nederlandse roots, en een nieuw samengesteld gezin daar waar ooit Spanjaarden zich thuis voelden. Neen, ik vergeet die plaats niet waar zingen spreken is maar, kijk, het kleinste dochtertje kon amper lopen en zette al meteen haar eerste voetje over de grens, richting Nederland. Daar horen we nog meer van! Als ik zeg dat het een bont huishouden is, dan druk ik mij zeer voorzichtig uit. De oude vrijster en de ruziemaakster durven al eens denken dat het huis van hen is en dat de anderen eigenlijk alleen maar huren, pardon, onderhuren. Maar ja, onze dochter heeft wel een curieuze plek gekozen om op te groeien. Voor de anderen woont ze voor de helft in het buitenland in een omgeving die als iets te divers wordt ervaren maar, dwarsligger die ze is, maakt ze uitgerekend daar haar sterkte van. Laat ons niet de onsterfelijke woorden vergeten van Hergé in *De scepter van Ottocar*: 'Hee zen 'k, hee blaev 'k'. Al opgemerkt dat daar het woord Zenne in zit? Maar, toegegeven, bij momenten is het niet makkelijk en moet er wel flink ruzie gemaakt worden om te krijgen waar onze mooie dochter recht op heeft. Alleen al daarom is een prijs als deze een sublieme aanmoediging onder het motto: 'Doe zo voort!' of, beter nog, 'Meer is in u!'.

“Haar lichaam en geest worden bestuurd door een prima stel organen en wat er zich in haar bovenkamer afspeelt doet menigeen verbaasd opkijken.”

Met deze laatste woorden is het onvermijdelijk om toch even de blik te richten op haar toekomst zonder daarom een horoscoop te trekken. Hoewel er zeer binnenkort vijftig jaar op haar teller zal staan, is ze in vergelijking met de mama en al zeker met de Dijlse vrijster piep-

“Als haar biografie moet worden geschreven, dan zou de uitnodiging gaan naar Hugo Claus of Louis Paul Boon.”

jong en is haar toekomst er nog altijd één van grote verwachtingen. De omstandigheden zijn er weliswaar niet echt naar om al die verwachtingen op één twee drie ingelost te zien, maar dat heeft haar nog nooit tegengehouden. Integendeel! De kernwoorden waarmee ze zichzelf recent heeft omschreven spreken de spreekwoordelijke boekdelen: warm, open, verbonden en lerend. Let wel, een venijnige geest zal misschien cynisch opmerken dat het tegendeel wel verrassend zou zijn: koud, gesloten, geïsoleerd en onwetend, maar daarmee bewijst hij of zij precies wat moest worden aangetoond want lijkt die beschrijving niet ongelooflijk sterk op de wereld waarin we vandaag zijn terechtgekomen? Een wereld waarin het individu op zich staat – geïsoleerd – de omgeving helemaal weggecijferd is – gesloten dus – in onwetendheid geduwd en een koude wind die door merg en been gaat. Dus neen, deze kernwoorden betekenen wel degelijk iets.

Bovendien – een mens zou het bijna vergeten omdat het eerlijk gezegd een evidentie geworden is – is onze mooie, jonge, levendige dochter in prima gezondheid. Haar lichaam en geest worden bestuurd door een prima stel organen – ik weet het, ik ben mijn analogie nu wel zwaar aan het oprekken – en wat er zich in haar bovenkamer afspeelt doet menigeen verbaasd opkijken maar ja, anders was ze geen dwarsligger, ik zei het al. Er is dus geen enkele reden om niet te denken dat ze vlot de honderd zal halen, niet om te transformeren tot een Dijlse variant, maar als een vitale oudere en rijpere dame met nog altijd even stoute gedachten en uitda-

gende blik. Laat ik het zo stellen: als haar portret moet worden geschilderd dan zou ik het spontaan vragen aan Félicien Rops, als haar biografie moet worden geschreven dan zou de uitnodiging gaan naar Hugo Claus of Louis Paul Boon, als haar leven moet worden verfilmd dan plaatsen we achter de camera Jaco Van Dormael. Ik speel wel de rol van God.

“Hoewel er zeer binnenkort vijftig jaar op haar teller zal staan, is ze in vergelijking met de mama en al zeker met de Dijlse vrijster piepjong.”

Laat ik eindigen zodat ik (eindelijk!) mijn familiale analogie even kan laten varen – de meeste aanwezigen hebben, vermoed ik, al geteld hoe vaak het net niet en vervolgens helemaal mis liep als ik het al niet zelf heb vermeld – en de Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging feliciteren met deze dubbele keuze bestaande uit een individu en een instelling die een groep vertegenwoordigt waarvan het reeds vermelde individu trouwens deel uitmaakt. Waarom felicitaties? Omdat het waar is dat soms één enkel mens ongelooflijk veel kan teweegbrengen op zijn ééntje ten voordele van zeer velen, maar evenzeer omdat het waar is dat soms alleen maar een groep als groep iets kan betekenen, zoals een universiteit. Beide verdienen onze volle waardering, maar ik hoop dat de oudere, wijze laureaat begrijpt dat mijn liefde in eerste instantie toch op de jonge, mooie dochter is gericht.

PROF. DR. JEAN PAUL VAN BENDEGEM

always welcome

Omdat er geen vaste werktijden, weekends en werkplekken meer zijn. Omdat je enerzijds het saldo van je rekeningen moet kunnen raadplegen en anderzijds het advies van een verzekeringsexpert wil krijgen, ook op zaterdag... Daarom biedt KBC Brussels een reeks nieuwe contactmogelijkheden. Eenvoudige en efficiënte mobiele apps, een expert raadplegen zelfs via videochat... en een kantoor op minder dan 2 km van iedere Brusselaar.

KBC
Brussels

Bank & Insurance

#betterforbrussels

V.U. : KBC Group NV, Havenlaan 2, 1080 Brussel, België. BTW BE 0403.227.515, RPR Brussel.

Prijs Vrijzinnig Humanisme

AANVAARDINGSREDE DOOR CAROLINE PAUWELS
RECTOR VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

GEACHTE GENODIGDEN GEACHTE DAMES EN HEREN BESTE COLLEGA'S

Het is altijd uitermate prettig om prijzen in ontvangst te mogen nemen. Deze prijs is echter om verschillende redenen bijzonder. Vooreerst, omdat de hele universitaire gemeenschap, waarvan ik de eer heb ze als rector te mogen vertegenwoordigen, wordt gehuldigd. Voorts, omdat hij de waardering uitdrukt voor het project waaraan opeenvolgende generaties VUB'ers vorm en inhoud hebben gegeven. Als de VUB vandaag in de prijzen valt, dan is dat immers omdat we kunnen oogsten wat onze voorgangers hebben gezaaid. Deze prijs komt dan ook al mijn voorgangers rectoren toe, alle decanen, alle docenten, assistenten, alle leden van het administratief, technisch en medisch personeel, die de afgelopen decennia de VUB gemaakt hebben tot wat ze is.

Op die VUB mogen we terecht trots zijn. Ook dit academiejaar gingen we er weer op vooruit wat de inschrijvingscijfers betreft. Vandaag telt de VUB zo'n 13 000 studenten, waarvan bijna 3 000 internationale studenten, goed voor 127 nationaliteiten. De VUB biedt zowat alle opleidingen aan, goed voor 30 bachelors, waarvan één Engelstalige, de nieuwe en zeer succesvolle bachelor in the Social Sciences. Verder zijn er 75 Nederlandstalige en Engelstalige masters en 20 master-na-masters, naast 80 voorbereidings- en schakelprogramma's en de Specifieke Lerarenopleiding. De VUB biedt ook een twintigtal postgraduatoren aan.

Die voortdurende groei vertaalt zich, jammer genoeg, niet automatisch in bijkomende middelen voor de universiteit, vermits de overheid werkt met een financieringssysteem op basis van een gesloten enveloppe. Dat is zeker een punt van zorg.

De VUB telt vier campussen en acht faculteiten. Ze beheert een onderzoeksbudget van 103 000 000 euro. De totale omzet bedraagt 232 000 000 euro. De VUB telt 3 282 personeelsleden. Het gaat om 2 182 academische personeelsleden, van wie 768 professoren, ruim een kwart daarvan jonger dan 40. De universiteit telt 1 100 administratie-

ve en technische personeelsleden. Het UZ Brussel, het universitair ziekenhuis van de VUB in Jette, is goed voor 3 524 personeelsleden, van wie 452 artsen, 1 220 verpleegkundigen en 403 paramedici. VUB en UZ Brussel zijn samen met meer dan 6 800 personeelsleden de grootste Nederlandstalige werkgever in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In de internationale rankings behoort de VUB, net als trouwens de andere Vlaamse universiteiten, tot de absolute wereldtop. De VUB behoort tot de 5% hoogst gerankte universiteiten ter wereld.

Het gaat, vertelde ik u, dus goed met de VUB. Zeer goed, zelfs. Ik denk dat het belangrijk is te weten dat die mooie resultaten worden bereikt in een context die niet zo vanzelfsprekend is. Het profiel van de VUB-studenten is bijzonder, ook al omdat het de Brusselse realiteit weerspiegelt. Op Vlaams niveau is voor ongeveer 6% van de studenten het Nederlands niet de gezinstaal; op de VUB is dat 21%. Op Vlaams niveau komt 9% van de studenten uit een thuissituatie waar de ouders laagopgeleid zijn; op de VUB is dat 14%. Op Vlaams niveau is 18% beursstudent; op de VUB is dat 23%. In Vlaanderen is 0,7% werkstudent; op de VUB is dat 3,4%. En toch, dat bewijzen de opeenvolgende onderwijsvisities, slagen we erin vanuit deze moeilijker situatie even goede resultaten voor te leggen in termen van studierendement.

Komt daarbij, maar dat moet ik u niet vertellen, dat de institutionele context in Brussel ook allesbehalve eenvoudig is. Zo hebben we, samen met de ULB, bijzonder ambitieuze plannen voor de herbestemming van de site van de Rijkswachtkazerne, vlakbij onze campus. Maar in dat dossier moeten we onderhandelen met de federale overheid, met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en drie verschillende gemeenten. Het hoeft geen betoog dat die onderhandelingen altijd bijzonder complex verlopen.

DAMES EN HEREN

Het gaat dus goed met de VUB, maar er ligt ook nog heel wat werk op de plank. Ik zou het met u kunnen hebben over onze ambitieuze infrastructuurplannen.

Ik zou u kunnen vertellen over onze internationale ambities. Ik kan u onderhouden over de dingen die we van plan zijn samen met onze zusteruniversiteit de ULB te ondernemen. Ik blijf echter dicht bij het thema van vandaag, bij het vrijzinnig humanisme.

Ik hoop er u niet aan te herinneren dat

“Als de VUB vandaag in de prijzen valt, dan is dat omdat we kunnen oogsten wat onze voorgangers hebben gezaaid.”

de VUB in een specifieke traditie staat, dat we ons bekennen tot de idealen en beginselen van de verlichting en dat het principe van het vrij onderzoek de leidraad vormt in ons academisch project. Ik wil het met u vandaag kort hebben over de uitdaging die traditie levendig te houden, steeds weer te vertalen naar de leefwereld van nieuwe generaties en op die manier ook weer door te geven. De VUB is veel internationaler geworden, zowel in haar studentenbestand als in haar docentenkorps. Dat betekent dat we er niet meer vanzelfsprekend van kunnen uitgaan dat we elkaars geschiedenis kennen en begrijpen. De referentiepunten, op basis waarvan we onze plaats in de samenleving bepalen, worden niet altijd meer gedeeld. Symbolen worden anders ervaren en geïnterpreteerd.

We doen, is mijn aanvoelen, op de VUB niet genoeg om wie vanuit een andere culturele traditie komt, te winnen voor onze vrijzinnig-humanistische principes. De interesse en openheid is er anders wel, merk ik. Het is hartverwarmend te constateren dat onze buitenlandse studenten zich, vaak zonder dat wij er inspanningen voor hebben gedaan, zelf beginnen te verdiepen in onze waarden en ze trots beginnen uit te dragen. Dat is inspirerend, maar we moeten zelf ook initiatief nemen. We moeten actiever, uiteraard zonder missionarissen te worden, onze humanistische boodschap →

VUB 2016 LIES WILLAERT

“We moeten actiever, uiteraard zonder missionarissen te worden, onze humanistische boodschap internationaliseren.”

internationaliseren.

Ook het studentenpubliek in onze Nederlandstalige programma's is superdivers. Ik merk, wellicht net omdat culturele heterogeniteit voor onze studenten eerder de regel is dan de uitzondering, een bijzonder grote interesse voor vragen die te maken hebben met zingeving en levensbeschouwing. Onze studenten willen elkaars achtergrond leren kennen, maar zijn ook op zoek naar wat ze met elkaar delen, naar hoe je, met respect voor elkaar eigenheid, goed kunt samenleven. Ik denk dat we ook daar, vanuit en op basis van onze eigen vrijzinnig-humanistische traditie, initiatieven moeten nemen.

Ik leer, wanneer ik met studenten spreek, dat ze nog te vaak vrijzinnigheid louter associëren met antiklerikalisme, met afwijzen van geloof. Vrijzinnigheid wordt dikwijls door hen ervaren als vooral negatief ingesteld. Het is ze vaak wel duidelijk waar de vrijzinnigheid zich historisch tegen richtte, maar ze hebben te weinig zicht op waar de vrijzinnigheid vandaag positief voor staat. Ook dat is een uitdaging die we als VUB moeten opnemen. Waar staan we voor, hoe staan we tegenover de existentiële vraagstukken, hoe willen we de wereld vormgeven, hoe organiseren we een

superdiverse samenleving? Dat zijn de vragen waarop we op basis van onderzoek en door middel van onderwijs antwoorden moeten geven.

De vrijzinnig-humanistische tradities en principes staan centraal in ons academisch project. Ik kijk er dan ook naar uit om, samen met een nieuwe generatie studenten en academici die tradities en principes future-proof te maken, toekomstbestendig. Want dat is, denk ik, een taak die de Vrije Universiteit Brussel zich moet stellen, een verantwoordelijkheid die we niet uit de weg mogen gaan. We treden daartoe overigens zeer graag in dialoog met de vrijzinnige organisaties en verenigingen. Ik neem aan dat het immers ook vragen en uitdagingen zijn waar u mee zit.

DAMES EN HEREN

Zo kom ik terug bij de prijs die ik hier vandaag trots in ontvangst mag nemen. Ik vermeldde in de inleiding dat ik hier al mijn voorgangers en iedereen die mee gestalte heeft gegeven aan het project van de VUB, wil eren. Maar die prijs komt natuurlijk ook alle collega's toe die vandaag de VUB maken tot wat ze is. De VUB heeft onder prorector Paul De Knop geweldige stappen gezet in de professionalisering van onze dagelijkse werking en organisatie. Daar ben ik hem elke dag weer dankbaar voor. Als je een organisatie professionaliseert, bestaat natuurlijk altijd het gevaar dat er ook dingen verloren gaan. De VUB draaide altijd op een bijzonder groot voluntarisme, op de inzet van velen die veel meer deden dan eigenlijk van hen kon worden verwacht. De vrees bestond dan ook dat we, op weg naar een meer professionele organisatie, misschien

iets van die redelijk eigenzinnige ingesteldheid zouden verliezen.

Daartoe deden we in 2016 een grote identiteitsbevraging bij de volledige universitaire gemeenschap. Heel opmerkelijk en ook moedgevend was dat die hele gemeenschap onze specifieke VUB-cultuur bleef herkennen en als onderscheidend ervaren. In 2017 vormde de VUB het onderwerp van een zogeheten 'instellingreview' door de Vlaams-Nederlandse accrediteringsorganisatie NVAO. Opnieuw opmerkelijk en weerom moedgevend was dat ook die neutrale buitenstaanders zeer snel en accuraat onze specifieke en onderscheidende VUB-cultuur ervoeren en waardeerden.

“Ik leer, wanneer ik met studenten spreek, dat ze nog te vaak vrijzinnigheid louter associëren met afwijzen van geloof.”

DAMES EN HEREN

Die specifieke VUB-cultuur wil ik als rector in stand houden en toekomstbestendig maken. Ik wil ook dat we vaker trots zijn op wat we samen hebben gerealiseerd en nog van plan zijn te realiseren. Dat doen we niet genoeg: ook dat is deel van onze VUB-cultuur en misschien algemeen van de vrijzinnig-humanistische traditie. We zijn kritisch, ook voor onszelf. Dat is nodig en goed. Maar het is ook nodig en goed om af en toe elkaar even te feliciteren en te vertellen dat we ook best mooie dingen hebben gerealiseerd. Ook daarom vind ik het zo bijzonder dat ik hier vandaag, namens de universitaire gemeenschap die ik als rector vertegenwoordiger, deze prijs in ontvangst mag nemen. Ik dank u van harte, namens alle huidige en vroegere VUB'ers. Scientia vincere tenebras.

CAROLINE PAUWELS
RECTOR VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

Vormingsinstelling voor
wetenschapspopularisering vzw

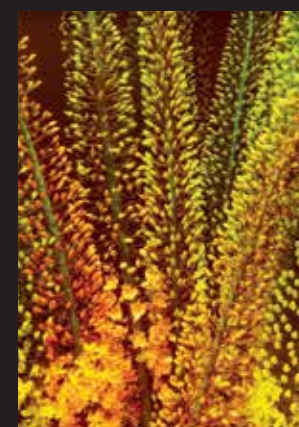
UPV vzw is een gespecialiseerde vormingsinstelling voor wetenschapspopularisering

UPV vzw haalt wetenschappelijke inzichten uit de toren en brengt ze naar de straat!

En dankzij haar lokale vrijwilligers en samenwerkingsverbanden actief over heel Vlaanderen.

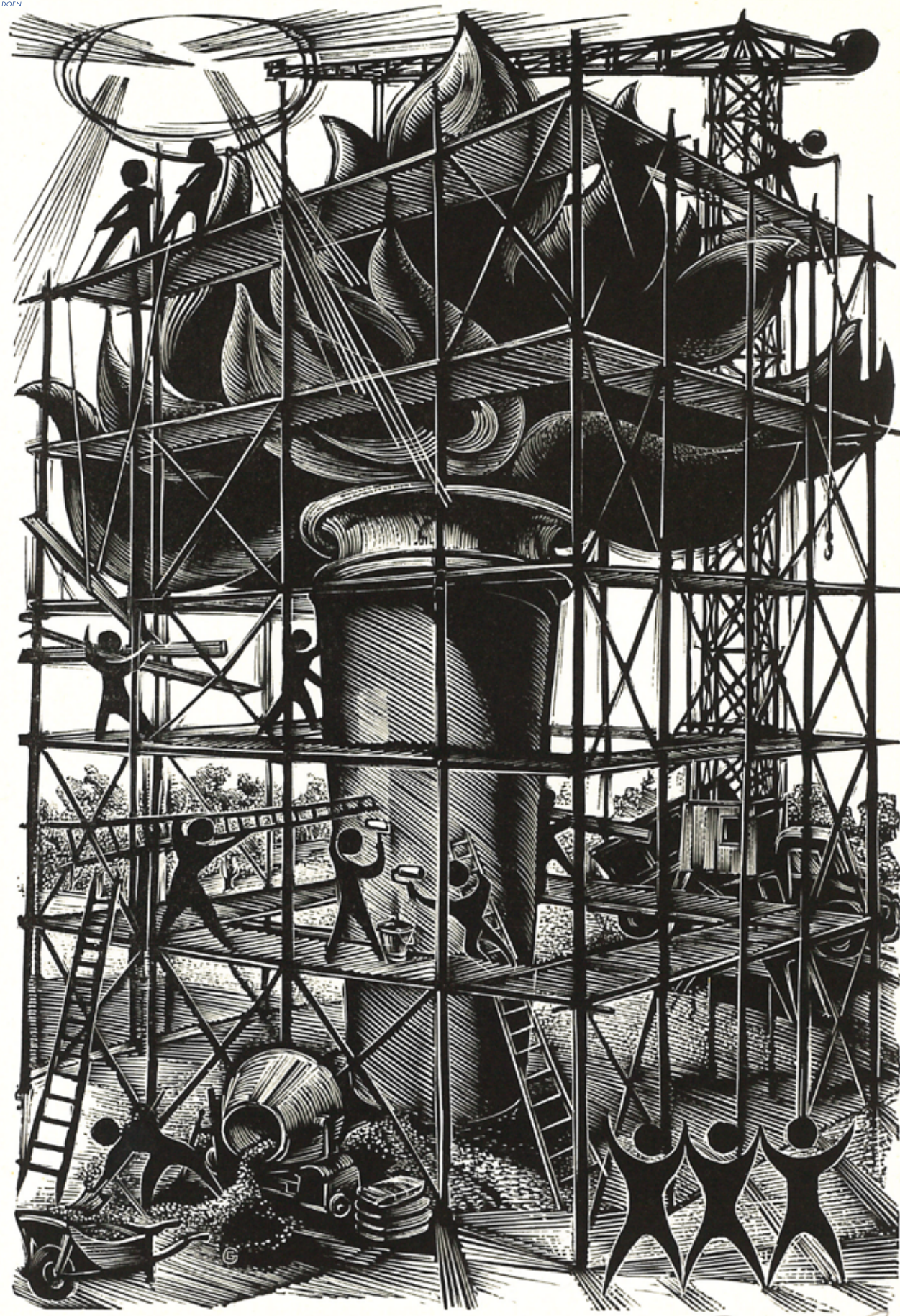
Pleinlaan 5, 1050 Brussel

www.upv.vub.ac.be

flor artes

HUMANISTEN blijven

MARC VAN DEN BOSSCHE

bouwen aan de toekomst

ERECOMITÉ PRIJS VRIJZINNIG HUMANISME 2017

Beke	Frank	Neyns - Vos	Luc - Eliane
Boonaert	Eduard	O.S.P. vzw	
Bosteels - Bovyn	Herman - Gladys	Peumans	Jan
CAVA	Centrum voor Academische en Vrijzinnige Archieven, (CAVA) Archiefcentrum VUB		voorzitter Vlaams Parlement
	Pleinlaan 2 B032, 1050 Brussel		
Corluy	Roland	Picavet	Nico
Cosyns	Marc	Proot	Luc
	em. hoogl. VUB	Roels	Frank
	huisarts-medische ethiek en deontologie UGent, vredesactivist		em. prof. UGent, eerder ook VUB
De Brucker - Bontemps	Patrick - Ariane	Sertyn - Olivié	Anne
De Croo	Herman	UZ Brussel	
	minister van Staat, gewezen kamervoorzitter, volksvertegenwoordiger		prof. dr. Marc Noppen gedelegeerd bestuurder UZ Brussel
De Gendt	Armand	Van den Bergh	Ulrik
De Greve	Jean-Pierre	Van Den Bogaert	Monique
De Groot	Etienne		
	em. prof. dr., voorzitter grondwettelijk hof	Van der Borgh	Wilfried
	eresenator en ereburgemeester Zottegem		
De Loor	Herman	Van Haeren	Marina
			lid raad van bestuur HVV nationaal en voorzitter HVV-Brussels Gewest
De Meersman	Gustaaf	Van Huychem	Dirk
De Meyer	Peggy	Van Laecken	Jaak
De Nutte - Dewulf	Gert - Rina	Van Leemput	Jim
De Paepe	Carry		ere-algemeen-directeur VUB en voorzitter IMD Antwerpen
	leerkracht moraal basisonderwijs		
De Preter	Rene	Van Molle - Vrijens	Marc - Nini
De Ro	Jo	Van Steen	Jhony
	Vlaams volksvertegenwoordiger	Veroeveren	Luc
			begeleidingsgroep huisvandeMens Tienen
De Rouck	Michel		
De Zitter	Roger	Videokontakt	
	consultant human rights & economic-social problems	Vis	Philippe
		Witte	Els
			em. prof. dr., erector VUB, Brussel
Deconinck	Peter		
Dequeecker	Guy	Wullaert	Marie-Josée
	oud-raadsld OCMW Deurne		lid begeleidingsgroep huisvandeMens Roeselare, bestuursld HVV Tielt
	em. gew. hoogl. VUB		
Despontin	Marc		
Devlieger	Ermine		
Dezutter	Willy		
	ereconservator Stedelijke Musea Brugge		
Egelmeers	Isidore		
Faché	André		
Gatz	Sven		
Gods	Annie		
Heeffe	Magda		
HVP			
HVV/GG Antwerpen 271	Grijze Geuzen Antwerpen		
	HVV/OVM L.O.-N.Waasland 256		
Jiroflee	Karin		
Keirse	Johan		ondervoorzitter HVV vzw
Magits - Croels			
Mannekens	Rene		
Martin	Dirk		
Meys	Luc		humaan vrijzinnige

COLOFON

Dit is een publicatie van de Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging (HVV) ter gelegenheid van de Prijs Vrijzinnig Humanisme 2017, die wordt toegekend aan em. prof. dr. Silvain Loccufier & de Vrije Universiteit Brussel.

HUMANISTISCH-VRIJZINNIGE VERENIGING VZW

Voorzitter: Mario Van Essche

Pottenbrug 4,
2000 Antwerpen
www.h-vv.be

Hoofdredactie: Gert De Nutte

Algemeen coördinator HVV

Eindredactie: Jessica Van Sintruyen

Communicatiemedewerker HVV

Vormgeving: An Avonds

Communicatiemedewerker HVV

Verantwoordelijke uitgever: Mario Van Essche, p/a Pottenbrug 4, 2000 Antwerpen.

HVV bedankt iedereen die heeft bijgedragen tot het welslagen van de Prijs Vrijzinnig Humanisme 2017, op welke manier dan ook: moreel of financieel, in daad of woord, door aanwezigheid of gewoon maar sympathiebetuiging voor het vrijzinnig-humanistische gedachtegoed en de onschatbare verdiensten van em. prof. dr. Silvain Loccufier & de Vrije Universiteit Brussel.

Fester's
Solutions
Voor al uw hard- en software

HVV bedankt ook nog uitdrukkelijk alle gulle sympathisanten die de Prijs financieel hebben ondersteund, maar net te laat waren met hun gift om nog vermeld te worden in deze extra editie.

"Ik kreeg mijn leven terug"

- Linda

Echte mensen
Aangrijpende verhalen
Bijzondere foto's
Relevante feiten
Verdieping

Het UZ Brussel blikt terug op 2016.
Ga meteen naar www.echtemensen.be

Kijk & Ontdek
de verhalen

